

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Protiteroristické strategie USA v zemích Blízkého východu
Matěj Toušek

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program: Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Studijní obor: Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Protiteroristické strategie USA v zemích Blízkého
východu**

Matěj Toušek

Vedoucí práce:

Mgr. Miroslav Plundrich

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval panu Mgr. Miroslavu Plundrichovi za vedení mé bakalářské práce. Jím vypsané téma bakalářské práce mi pomohlo prohloubit můj zájem a znalosti v dané problematice. Zároveň jsem mu vděčný za cenné rady a trpělivost, kterou se mnou měl. Děkuji také mé rodině, která mi poskytla podporu a zázemí při vypracování dané práce

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

Obsah

Úvod	1
1 Teoreticko-konceptuální zázemí terorismu a counter-terorismu	4
1.1 Terorismus a jeho vývoj.....	4
1.1.1 Definice terorismu.....	5
1.1.2 Terorismus a povstalecký boj.....	7
1.2 Counter-terrorism.....	10
1.2.1 Nástroje counter-terorismu.....	11
1.2.2 Transformace protiteroristických strategií po událostech z 11. září 2001.....	17
1.2.3 Teroristické útoky z 11. září 2001.....	17
1.2.4 Reakce administrativy prezidenta G. W. Bushe na útoky z 11. září 2001 a tvorba nových protiteroristických strategií.....	18
2 ISIS a stanoviska administrativy Baracka Obamy	20
2.1 Původ ISIS.....	20
2.1.1 Formování ISIS.....	21
2.1.2 Metody boje ISIS.....	22
2.2 Reakce administrativy Baracka Obamy na vznik ISIS.....	24
2.3 Hlavní koncepty administrativy Baracka Obamy pro boj s ISIS.....	25
3 Komparační analýza protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii mezi lety 2014–2017	28
3.1 Protiteroristické strategie USA v Iráku.....	28
3.1.1 Využití vzdušných sil v Iráku mezi lety 2014–2017.....	29
3.1.2 Spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil v Iráku.....	30
3.1.3 Neutralizování finančních prostředků ISIS v Iráku.....	32
3.2 Protiteroristické strategie v Sýrii.....	33
3.2.1 Vzdušné údery v Sýrii mezi lety 2014–2017.....	34
3.2.2 Spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil v Sýrii.....	35
3.2.3 Neutralizování finančních prostředků ISIS v Sýrii.....	37
3.3 Vyhodnocení komparace protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii mezi lety 2014–2017.....	38
Závěr	41
Seznam zdrojů	44
Resumé	52
Přílohy	53

Úvod

Protiteroristické strategie patří mezi přední témata, jak v národní, tak mezinárodní bezpečnosti. Důležitým milníkem v revizi bezpečnostních agend se staly ozbrojené incidenty z 11. září 2001. Tyto teroristické útoky odstartovaly nový zlom v protiteroristických strategiích zaměřených na transnacionální teroristické skupiny. Terorismus přestal být vnímán výlučně jako otázka domácí politiky a začal být problémem i zahraniční politiky. Ukázalo se totiž, že teroristické organizace typu Al-Káidy jsou schopny operovat globálně a mohou být dostatečně sofistikované na to, aby mohly napadnout i tak silného aktéra jako Spojené státy americké (Leffler 2011: 33–34).

Reakcí na události z 11. září 2001 bylo vyhlášení tzv. globální války proti teroru administrativou prezidenta G.W. Bushe. Ta započala silně militarizovanou invazí do Afghánistánu s cílem neutralizovat Al-Káidu a místní režim Talibánu, který ji podporoval. I přes úspěšnost této invaze a oslabení Al-Káidy bylo potřeba nastavit nové postupy pro boj s teroristickými skupinami, které se transformovaly do aktéra s globální působností. Na půdě USA došlo k revizím zpravodajských služeb, které selhaly během útoků z 11. září 2001. Nově zaujalo místo v boji s terorismem například vyjednávání. Nové strategie pro boj s terorismem jsou přijímány i ze strany mezinárodních organizací jako jsou NATO a OSN, které mají pomoci zejména při potlačení globálního terorismu (Bird 2015: 61–63).

Další výzvou pro transformaci protiteroristických strategií představoval vznik a působení teroristické organizace zvané Islámský stát– celým názvem *Islamic State of Iraq and Syria* (ISIS) v roce 2014. Tato extremistická organizace vydala prohlášení o založení islámského chalífátu na území Iráku a Sýrie. Vzhledem k obrovské rozloze jím kontrolovaného území, přístupu k nerostným zdrojům a obratnosti ve využívání moderních komunikačních technologií představoval ISIS novou verzi extremistického aktéra. Rozsahem a formou brutálních násilných činů zastínil do té doby i nejnebezpečnější teroristickou

organizaci Al-Káidu (Gunaratna 2016: 6). Protiteroristické strategie tak musely být znovu redefinovány v kontextu této nové hrozby.

ISIS představoval zásadní riziko pro stabilitu Blízkého východu. Vedení protiofenzivy se zejména ujaly Spojené Státy Americké (USA), které již měly zkušenosti v boji s islámským terorismem. Konkrétně administrativa Baracka Obamy si uvědomila riziko plynoucí z tak velké hrozby a oznámila zformování mezinárodní koalice v boji proti ISIS. V návaznosti došlo k zahájení operace *Inherent Resolve*, pod kterou spadá většina protiteroristických strategií na území Iráku a Sýrie. Ve finále se operace účastní až 73 zemí podílejících se jak na bojových, tak stabilizačních aktivitách (Feely 2022: 71–74).

Region Blízký východ je typický svou etnickou a náboženskou heterogenitou, která často způsobuje politickou nestabilitu. Politická nestabilita a často i absence pevné vlády vytváří ideální prostředí pro vznik a působení extremistických až teroristických organizací. Právě ISIS využil politické situace v Iráku, která se značně zhoršila poté co se ze země stáhla armáda USA v roce 2011. A stejně tak využil propuknutí občanské války v Sýrii ve stejném roce a to, s cílem rozšířit svoje stávající državy v Iráku. USA ve spojitosti s narůstajícím terorismem na Blízkém východě operovalo již dříve a tato narůstající hrozba v podobě *de facto* teroristického státu je donutilo zasáhnout znovu.

Na základě výše zmíněného si tato práce klade za cíl hlubší zmapování protiteroristických strategií USA se zaměřením na region Blízký východ v kontextu následující výzkumné otázky:

„Jakým způsobem se lišily protiteroristické strategie USA v Iráku a Sýrii s ohledem na politickou situaci v obou zemích?“

S cílem odpovědět na tuto otázku je práce koncipována jako komparativní případová studie analyzující protiteroristické strategie vůči ISIS v Iráku a Sýrii. To jest v zemích s odlišnou politickou situací a přístupem k teroristické hrozbě. Důraz bude kladen zejména na protiteroristické nástroje jako jsou vojenské,

dipomatické, právní metody či zpravodajské, které budou sloužit jako vstupní komparační kritéria pro analytickou část práce.

Práce je rozdělena do několika částí. V první nejdříve představím a popíšu konceptuální zázemí terorismu a counter-terorismu, které je zásadní pro pochopení průběhu tvorby protiteroristických strategií. Ty představují zásadní vstupní parametry pro předpokládanou práci. V první kapitole budou tedy rozebírány koncepty terorismu a counter-terorismu, jejich definiční zázemí, vývoj, taktiky a nástroje. První kapitola bude doplněna o transformaci protiteroristických strategií po událostech z 11. září 2001, které byly pod záštitou administrativy prezidenta G.W. Bushe. Druhá kapitola se pak bude věnovat zformování nového nepřítele v podobě ISIS, jeho cílům, metodám boje a poli působení. Následně bude v této kapitole navázáno přístupem administrativy prezidenta Baracka Obamy k nově zformované teroristické skupině ISIS. V této kapitole budou popsány i hlavní koncepty Obamovy administrativy pro boj s touto hrozbou. Třetí a finální kapitola bude porovnávat, jak se protiteroristické strategie vůči ISIS lišily v Iráku a v Sýrii. Výzkumné období pro finální komparaci je vymezeno na roky 2014–2017, kdy ISIS kontroloval největší teritoriální državy na území obou států.

V rámci práce budou využívány jak primární, tak sekundární zdroje. Problematika terorismu a counter-terorismu bude vycházet zejména z odborné literatury, která pracuje s různým výkladem těchto pojmů. Mezi ně patří například díla Davida Hoffmana vztahující se k problematice terorismu a Luise de la Corte Ibaneze, který zkoumá terorismus z více úhlů společenských věd. U counter-terorismu jakožto značně novějšího pojmu bude vycházeno například z děl Boaze Ganora a Andrew Silkeho zkoumající counter-terorismus v akademické rovině. V rámci nástrojů counter-terorismu bude čerpáno od autorů z praxe, jako například bývalého důstojníka CIA Paula Pillara. Následné nastínění prezidentských období G.W. Bushe a Baracka Obamy bude vycházet z oficiálních vládních dokumentů, jejich projevů a odborné literatury s tím

spojené. Znázornění vývoje Islámského státu a analýza jeho bojových metod v Sýrii a Iráku bude tvořena z odborné literatury vztahující se k dané problematice. Finální analýza protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii bude vycházet z oficiálních reportů vedoucího generálního inspektora ministerstva obrany USA. Procházet bude jednotlivými lety od vzestupu ISIS v roce 2014 do jeho částečného neutralizování v roce 2017. Analýza bude doplněna o pasáže z odborné literatury a konkrétní případy ofenzivních akcí a operací zdroji z médií.

1 Teoreticko-konceptuální zázemí terorismu a counter-terorismu

V následujícím textu bude představen koncept terorismu, jeho vývoj, definice a vymezení terorismu jako formy politického násilí. Následně přejdu k vymezení základního konceptu této práce a to, counter-terorismu. U něj se zaměřím na jeho definici, proces tvorby protiteroristických strategií státu a na jednotlivé nástroje využívané v boji s terorismem, zejména ty z bezpečnostní praxe USA. Dle nich bude později vedena analytická část této práce, kde tyto nástroje budou sloužit jako vstupní komparační parametry při popisování jednotlivých protiteroristických strategií USA použitých v Iráku a Sýrii mezi roky 2014–2017.

1.1 Terorismus a jeho vývoj

S pojmem terorismu se poprvé můžeme setkat v rámci Velké Francouzské revoluce (1793–94), kdy byl označován za „*régime de la terreur*“ odkud pochází anglické slovo terorismus Hoffman (2006: s.1–4). Od té doby se však pojetí terorismu mnohokrát transformovalo. David Rapoport rozděluje vývoj terorismu do čtyř po sobě jdoucích vln. Každá vlna terorismu pak má své specifické strategie a motivace. Například anarchisté v carském Rusku koncem 19. století využívali atentáty na politické elity k dosažení změny vnitrostátní politické situace. Teroristické skupiny vzniklé v návaznosti na dekolonizační proces po 1. světové válce se upíraly k použití partyzánské války a jejich motivací bylo národní sebeurčení v post-koloniálních státech. Třetí vlna, nazývána také „New Left“ inspirována marxisticko-leninistickou ideologií usilovala o vytvoření nové

společnosti se značnou nenávisť vůči západní hemisféře. Tyto skupiny si mimo jiné osvojily strategie únosů a držení rukojmí s cílem dosažení určité politické změny. Čtvrtá a stále trvající vlna se opírá o náboženství, konkrétně o Islám a je označována jako vlna *Džihádu*. Považuje západní svět v čele s USA za svého úhlavního nepřítele a ohrožení své víry. Tato vlna představila skupiny typu Al-Káida nebo Islámský stát, které využily globalizace a rozvoje technologií k mnohem ničivějším útokům než předchozí vlny terorismu. Terorismus se tak dá označit jako dynamický fenomén, který se stále vyvíjí v závislosti na čase a charakteru mezinárodního politického kontextu. (Rapoport 2004: s.46–73, Auger 2020: s.87–88).

1.1.1 Definice terorismu

Stále neexistuje jednoznačná shoda v tom, jak přesně definovat terorismus, aby jej bylo možné plošně aplikovat na většinu akcí indikujících teroristické jednání. Problém je v subjektivním vnímání terorismu a jeho univerzálním vymezením. Jak jsem již zmínil ve vývoji terorismu, jedná se o dynamický fenomén, který se napříč staletími vyvíjel a stále vyvíjí. Najít ustálenou definici na níž by se většina akademické sféry shodla je více než obtížné. Jeho základní aspekty, které jsou typické pro většinu aktů terorismu se však vytyčit dají.

V rámci terorismu se vždy jedná o určitý násilný akt s cílem dosažení určité politické změny. Tím se terorismus řadí mezi jednu z forem politického násilí. Dále jsou pak teroristické útoky vedeny tak, aby měly co největší psychologický dopad na společnost. Tím pádem jsou mířeny zejména na nezúčastněné civilní obyvatelstvo. Teroristické útoky jsou až na výjimky téměř vždy prováděny nestátními aktéry či jinými skupinami na nižší než národní úrovni. Stále se však jedná o složitý fenomén, ke kterému může každý výzkumník či aktér přistupovat jinak. Mohou na terorismus pohlížet z jiného úhlu pohledu a s výše zmíněnými aspekty tak nemusí souhlasit. Jelikož ale terorismus není hlavním předmětem mé práce, pro naše účely tyto aspekty dostatečně postačí (Hoffman 2006: s.20–40).

Definice terorismu je mnoho, ať už akademických, či těch přímo z praxe. Níže pár vybraných představím:

Definice terorismu používané v rámci vládních agentur USA

1) Ministerstvo zahraničí USA definuje terorismus následovně:

„Terorismus je definován jako činnost, která (1) zahrnuje násilný čin nebo čin nebezpečný pro lidský život, majetek nebo infrastrukturu; a (2) je zřejmě určena k zastrašování nebo donucování civilního obyvatelstva; k ovlivňování politiky vlády zastrašováním nebo donucováním; nebo k ovlivňování chování vlády hromadným ničením, atentáty, únosy nebo braním rukojmí“ (U.S Department of State: Executive Order 13224).

2) CIA (*Central Intelligence Agency*) definuje terorismus jako:

„Promyšlené použití násilí nebo hrozby násilí k dosažení politických cílů prostřednictvím strachu, zastrašování nebo nátlaku. Obvykle zahrnuje trestný čin, často symbolické povahy, a jeho záměrem je ovlivnit publikum mimo bezprostřední oběti“ (Central Intelligence Agency: Intelligence Definitions).

Vybrané akademické definice od autorů věnujících se fenoménu terorismu

1) Profesor Luis Ibanez zaměřující se na terorismus ho ve své knize *Logika Terorismu* definuje jako: *“Promyšlenou sérii násilných a zastrašujících činů, které míří proti nebojujícím obyvatelům a jsou naplánovány tak, aby psychologicky zapůsobily na mnohem větší počet osob, než jsou přímé oběti, a tak posloužily k dosažení konkrétního, skoro vždy politického cíle“ (Ibanez 2009: s.19).*

2) Český politolog Josef Smolík pak definuje terorismus následovně:

„Terorismus znamená nerozlišující politicky motivované a bezohledné zabíjení civilního obyvatelstva“ (Smolík 2020: s.32).

Společné znaky v rámci definování terorismu

Ve výše zmíněných vládních a akademických definicích terorismu můžeme vysledovat určité znaky, které mají společné. Na jejich základě lze určit v případě terorismu následující:

- 1) Vždy se jedná o násilný čin mířený proti lidem či infrastruktuře.
- 2) Tyto činy mají politický motiv.
- 3) Teroristické útoky jsou ve většině případů mířeny na civilní nebojící obyvatelstvo.
- 4) Útoky jsou prováděny s cílem dosažení určitého psychologického dopadu a vyvolání všeobecného strachu.

1.1.2 Terorismus a povstalecký boj

Terorismus a povstalecký boj se řadí mezi formy politického násilí. Často je však složité tyto dva pojmy od sebe odlišit, jelikož v určitých případech operují podobně. V následujícím odstavci tak načrtnu základní rozdíly mezi terorismem a povstaleckým bojem a možné případy, kdy tyto dvě formy politického násilí využívají stejné strategie.

Terorismus je spíše než fenomén určitý typ taktiky boje. Takovou taktiku tak mohou využít i skupiny, které nejsou nutně teroristické a využívají je jen v určitých případech. Příkladem takové skupiny jsou povstalci, kteří se často uchylují k teroristickým metodám, jelikož jsou obecně snáze proveditelné a nevyžadují použití tolika zdrojů. Stále jsou zde ale zásadní rozdíly, které odlišují autentický terorismus od povstaleckých skupin. První takovým rozdílem je cíl, na který útočí. Povstalecká vojska nemají ve většině případů v úmyslu zaútočit na nezúčastněné civilní obyvatelstvo. Místo toho jejich útoky míří na vládnoucí elity či regulérní ozbrojené složky. Naproti tomu terorismus se zaměřuje výhradně na civilní obyvatelstvo, aby psychologický dopad, který hodlá svým útokem vyvolat měl co největší efekt. Zároveň povstalecká vojska často usilují o zisk území, na kterém operují či válčí. To ovšem není typické pro terorismus, který nerozlišuje geografické hranice, působí často globálně a jeho jediným cílem je způsobit nepříteli škody na životech a majetku. Dále hraje roli i velikost skupiny, kdy se

v případě povstalců jedná o velikost komand, tedy menších vojenských jednotek. Pro terorismus je typické používat jednotlivce, kteří snáze splynou s davem a je tak složitější je odhalit. Co mají ovšem tyto dvě skupiny společné je politický efekt, který jejich jednání vyvolává. Často se tak v závislosti na charakteristice daného cíle, či velikosti svých operačních kapacit mohou uchýlit ke strategiím té druhé (Ibanez 2009: s. 15–20, Armborst 2010: s. 422–428).

Pokud to tedy situace či operační kapacity vyžadují, mohou se povstalecké skupiny uchýlit k teroristickým taktikám. Příkladem zde může být FMLN (Furundo Martí Liberation Front), povstalecká skupina z El Salvadoru, která v 90. letech 20. století využívala teroristické metody jako únosy či bombové útoky jako doplněk ke svým standardním operacím. Na druhou stranu i teroristické skupiny, které jsou typicky mnohem menší, než ty povstalecké mohou v případě, že na to mají dostatek zdrojů využít povstalecké taktiky. Tady jako příklad může posloužit ISIS, kterému se díky svým obrovským operačním kapacitám, teritoriálním državám a přístupu k finančním zdrojům podařilo transformovat se z teroristické skupiny na povstaleckou (Gunduz 2017: s. 1–2).

Tabulka č.1 Charakteristiky konvenční války, partyzánské války a terorismu

	Konvenční válka	Partyzánská válka	Terorismus
Velikost operativních jednotek	Velká (vojska, sbory, divize)	Střední (čety, družstva, prapory)	Malá (obvykle méně než 10 osob, případně jednotlivci)
Výzbroj	Kompletní řada těžkých zbraní (letectvo, obrněné celky, dělostřelectvo atd.)	Především lehké pěchotní zbraně a někdy dělostřelecké kusy	Ruční zbraně, granáty, útočné pušky, výbušniny a speciální zbraně (auto bomby atd.)
Taktika	Obvykle různé kombinace za spolupráce rozdílných vojenských jednotek	Typ komando	Specifické metody: únosy, vraždy, aktivace výbušnin, sebevražedné útoky atd.

Cíle útoků	Především vojenské jednotky, průmysl a dopravní a komunikační infrastruktura	Především vojenské, policie, zaměstnanci státní správy a rovněž tak političtí oponenti	Státní symboly, političtí představitelé a všeobecně zástupci nebojujícího obyvatelstva
Sledovaný dopad	Materiální destrukce	Především fyzické opotřebení nepřítele	Psychologický nátlak, zastrašování
Chtějí kontrolovat území?	Ano	Ano	Ne
Vystupují v uniformách?	Ano	Často	Ne
Bojové oblasti	Válka se odehrává v geograficky vymezených, veřejně známých	Sřety jsou omezeny na zemi, v níž se odehrává spor	Neuznávají bojové zóny, neexistují geografické hranice ani scénáře, které by agresori předem odmítali

(Ibanez 2009: s. 22–23).

1.2 Counter-terrorism

Counter-terrorism v překladu proti-terorismus, je, jak už sám název napovídá koncept pro boj s terorismem. Čelí však podobnému problému jako terorismus a to, jeho univerzálnímu definování. Fakt, že terorismus doposud nemá jednotnou definici, dělá z konceptu counter-terorismu mnohem komplexnější problém, o který se akademická sféra začala více zajímat až s příchodem transnacionálního terorismu a následnou tvorbou politik vůči němu.

Definice counter-terorismu

Snaha o nalezení jednotné definice counter-terorismu není tak značná jako v případě terorismu. Definice counter-terorismu většinou vychází přímo z jednání daného aktéra, který přijal určité strategie v rámci boje s terorismem. A jak jsem již zmínila v předchozích odstavcích, ne každý aktér může určitou skupinu označovat za teroristickou. Definice se tak mohou značně lišit v závislosti na mnoha faktorech. Obecně se jako counter-terorismus označují politiky, strategie a taktiky, které státy využívají v boji proti terorismu a při řešení jeho důsledků (Silke 2011: s.29–30).

Definice counter-terorismu v rámci USA

Ministerstvo obrany USA definuje counter-terorismus jako „*Ofenzivní opatření přijatá za účelem prevence (předcházení), odstrašení (narušení) a reakce na terorismus*“ (US Department of Defense 2003)

Akademické definice counter-terorismu

Politolog Alex Schmid definuje counter-terorismus jako: „*Proaktivní úsilí o prevenci, odstrašení a potírání politicky motivovaného násilí zaměřeného na civilní a nebojové cíle, pomocí širokého spektra reakčních opatření – donucovacích, politických, psychologických, sociálních, ekonomických a (para)vojenských*“ (Schmid 2011: s. 620).

Proces tvorby protiteroristických strategií státu

Před stanovením nástrojů counter-terorrismu, které budeme používat, je nutné vyvinout strategii jež bude skrze ně uskutečňována. Jako základní rámec pro tvorbu strategie v boji s terorismem v případě státu, může posloužit pyramidové schéma dle Boaze Ganora. Toto schéma má vytyčené tři základní cíle k vyřešení teroristické hrozby. Jedná se za prvé, o eliminaci samotného terorismu ať už vojenskou či politickou cestou. Za druhé, snížení škod vzniklých terorismem ve smyslu prevence teroristických útoků a případné snížení počtu obětí a materiálních škod. Třetí cíl je pak zabránění terorismu v eskalaci a to, například skrze omezení rozšiřování teritoria dané teroristické skupiny či neutralizování jejich finančních toků (Ganor 2005: s.73–75).

Tyto cíle mohou sloužit jako hrubý základ protiteroristických strategií státu. Je ale potřeba brát v úvahu další faktory ovlivňující tvorbu těchto strategií jako například: motivace teroristické skupiny, zdali je motivována etnicky či nábožensky nebo jakým způsobem provádí své útoky. Mezi další faktory lze zařadit i místo působení dané organizace. Pokud působí mimo území našeho státu je třeba vzít v potaz politickou situaci, etnografické rozložení, případně sociální struktury nacházející se na daném území. Roli hrají i omezení ze strany mezinárodního společenství či multilaterální vztahy. Jakmile jsou důkladně zmapovány všechny výše zmíněné faktory, lze přejít k tvorbě komplexního plánu zahrnujícího jak dlouhodobé, tak krátkodobé cíle. Tyto cíle by se měly v ideálním případě vzájemně doplňovat. V rámci plánu se pak stanoví ofenzivní a defenzivní akce. Právě tyto akce jsou později uskutečňovány sadou nástrojů pro boj s terorismem, který si daný stát zvolí (Byman 2019: s. 623).

1.2.1 Nástroje counter-terorrismu

Nástroje counter-terorrismu jsou klíčovým faktorem v boji s terorismem. Samy o sobě však nejsou tak účinné jako dohromady. Je tedy potřeba použít kombinaci mnoha nástrojů, aby se dosáhlo požadované efektivity. Následovat tedy bude

představení základních nástrojů, které mají vlády, zejména ty demokratické k dispozici v boji s terorismem.

- 1) *Diplomacie*, která se stala mnohem důležitější s nástupem transnacionálního terorismu. Hlavní role diplomacie spočívá v mezinárodní spolupráci v boji s terorismem. Může zahrnovat jak multilaterální, tak bilaterální dohody o vzájemném postupu proti terorismu, výměny informací a spolupráci v rámci post-konfliktní rekonstrukce (Pillar 2001: s. 10–11, Shemella 2011: s.134).
- 2) *Trestní právo* bylo jedním z prvních nástrojů v boji s terorismem. Zahrnuje uvěznění a následné souzení pachatelů terorismu. V rámci terorismu je však často obtížné klasifikovat, zdali je provedený čin skutečně aktem terorismu, a ne jiným trestným činem. Dále záleží i na trestně právním systému země, kde k takovému útoku došlo. Základem trestního práva je posilování pravomocí trestně odpovědných orgánů, rozšiřování trestního práva týkajícího se terorismu, usvědčování a uvěznění pachatelů terorismu (Pillar 2001: s. 11, Shemella 2011: s. 134).
- 3) *Finanční kontroly* jsou jedním z hlavních nástrojů counter-terorismu. Jejich základem je vyhledávání a kontrola finančních toků jednotlivých teroristických skupin a jejich partnerů. Na základě získaných informací pak speciální finanční agentury zmrazují účty těchto skupin, či sankcionují jejich členy a podporovatele (Pillar 2001: s. 11–12, Shemella 2011: s. 134).
- 4) *Vojenská síla* je nejsilnějším nástrojem counter-terorismu. V největší míře jsme se mohli setkat s jejím použitím začátkem 21. století. Její omezení však vychází z cíle, který se snaží zasáhnout a to, menší skupiny rozlehlé na velkém území. Tyto cíle je těžší efektivně zasáhnout. Zároveň s použitím vojenské síly přichází velká zodpovědnost a riskuje se případná kritika ze strany mezinárodního společenství. Základem je použití tzv.

hard power, která může zahrnovat použití pozemních vojsk, těžké techniky–dělostřelectva, obrněná vozidla dále i letectvo, námořnictvo apod (Pillar 2001: s. 12, Shemella 2011: s. 134).

- 5) *Zpravodajství* je posledním nástrojem a je považováno za první linii obrany proti terorismu. Je totiž základním nástrojem pro úspěšné použití všech výše zmíněných způsobů pro boj s terorismem. Neslouží však pouze pro boj s terorismem ale i pro obranu. Soustředí se na sběr dat a informací a na jejich následnou analýzu a vytváření doporučení, jak s danou hrozbou nakládat (Pillar 2001: s. 12, Shemella 2011: s. 134–135).
- 6) *Občanská společnost* hraje klíčovou roli v boji s terorismem a její organizace zaujímají důležité místo v dialogu s místní vládou a jejími partnery. Nejedná se pouze o jednotlivce, ale i o nestátní organizace, odbory či náboženské vůdce. Tyto skupiny mohou vládě pomáhat při identifikaci teroristických hrozeb nebo zlepšování sociálních podmínek země. Případně omezovat šíření radikálních myšlenek ve společnosti. Hrají také velmi důležitou roli v rámci post-konfliktní rekonstrukce (Shemella 2011: s. 135).

Praxe v USA

Bezpečnostní praxe USA v rámci counter-terorismu je uzpůsobena zejména v boji s transnacionálním terorismem. Najdeme zde sice i jednotlivé agentury specializující se na domácí terorismus, avšak ten mezinárodní stále zůstává prioritní.

- 1) *Diplomacie* v roli USA je zaměřena na multilaterální partnerství jako například *Globální koalice pro porážku Islámského Státu*. Sdružuje 86 států napříč celým světem v boji proti ISIS. Dalším nástrojem diplomacie USA je například ATA (*Antiterrorism Assistance Program*), která pomáhá partnerským zemím vycvičit jejich vlastní ozbrojené složky v boji s terorismem (U.S. Department of State: Antiterrorism Assistance Program).

- 2) *Trestní právo* v USA v rámci terorismu pracuje na principu *The USA PATRIOT Act: Preserving Life and Liberty* spadající pod ministerstvo spravedlnosti jež postupně rozšířil pravomoci orgánů a vymáhání práva (Policejní složky, FBI apod.). V dalších dodatcích pak zlepšil tok informací mezi jednotlivými vládními agenturami a rozšířil seznam trestných činů spadajících pod terorismus. Stále se však jedná o jurisdikci USA, vymáhání práva vůči terorismu v zahraničí spadá pod jiné úřady či agentury (Department of Justice 2001).
- 3) *Finanční kontrola* je spravována skrze FATF (*Financial Action Task Force*), mezinárodní mezivládní organizaci sdružující v současné době 39 zemí a přidružených organizací. Zabývá se praním špinavých peněz a způsobem financování terorismu. Organizace zkoumá praktiky, jakým teroristické skupiny získávají peníze a posléze představuje doporučené strategie pro zamezení těchto mechanismů zemím, které čelí teroristické hrozbě. Zároveň usiluje o aplikaci těchto strategií do regionů, které čelí terorismu (Financial Action Task Force).
- 4) *Vojenská síla*, v rámci protiteroristických strategií USA spadá pod USCENTOM (*U.S. Central Command*). Tento vojenský orgán umožňuje a řídí vojenské operace a aktivity se spojenci a partnery s cílem zvýšit regionální bezpečnost a stabilitu. Jedním z jeho hlavních priorit je boj s radikálními extremistickými skupinami. Příkladem je *Operation Inherent Resolve* zaměřující se na eliminaci Islámského státu na území Sýrie a Iráku (U.S. Central Command). Jedním z nástrojů vojenské síly, které se posledních 15 let staly populárnější jsou vzdušné útoky, konkrétně útoky bezpilotními drony. Ty jsou schopny nejen velmi přesně zasáhnout nepřítele, ale zároveň monitorují oblast a sbírají důležité informace (Farrow 2016: s. 4–10).
- 5) *Zpravodajství* v USA je řízeno CIA, která v rámci boje s terorismem vede program NCTC (*National Counterterrorism Center*). Program se zaměřuje

na spolupráci mezi všemi vládními institucemi jejichž agenda obsahuje terorismus. Vypracovává analytická zhodnocení otázek terorismu a zveřejňuje důležité informace ve formě varování, výstrah a upozornění. Zároveň funguje i jako strategický poradní orgán pro ozbrojené složky (National Counterterrorism Center). Velmi často se zde používá tzv. *Social Networking*. Tento koncept mapuje fungování a členění teroristických organizací. Na základě získaných informací pak přesně na míru volí způsoby, jak tuto organizaci neutralizovat případně jak zabránit jejím operacím a útokům (Mullins 2013: s. 115–116).

- 6) *Countering Violent Extremism (CVE)* je koncept který se zabývá vznikem extremistických radikálních skupin. Tento koncept je v současné době jedním z hlavních pilířů protiteroristických strategií USA. Zaměřuje se především na potlačení šíření radikálních myšlenek a hnutí v zemích, která jsou jejich ohniskem. Provádí se tak skrze posílení občanské společnosti, institucemi trestního práva a rozvojem sociálních a ekonomických struktur v partnerských zemích za pomoci vládních i nevládních organizací. Hlavním účelem této strategie je vytvořit takové prostředí, kde tyto skupiny nebudou mít možnost vzniknout a nebudou podporovány místní vládou či občanskou společností (Ambrozik 2019: s. 102).

Tabulka č.2: Srovnání akademických nástrojů pro boj s terorismem a bezpečnostní praxe USA

Kategorie nástrojů CT	Obecné/akademické	Bezpečnostní praxe USA
Diplomacie	Multilaterální a bilaterální dohody o vzájemném postupu proti terorismu, výměny informací, post-konfliktní rekonstrukce	Global Coalition to Defeat Daesh ATA (Antiterrorism Assistance program) – výpomoc partnerským zemím s výcvikem protiteroristických jednotek
Právní	Trestní právo (rozšiřování pravomocí trestně odpovědných orgánů, rozšiřování portfolia	Ministerstvo spravedlnosti – USA <i>The USA PATRIOT Act: Preserving Life and Liberty</i> (rozšiřování

	teroristických činů, usvědčování a uvěznění pachatelů terorismu	seznamu trestných činů spadající pod terorismus)
Finanční	Neutralizování finančních toků teroristických skupin, zmrazování jejich majetku, případně sankcionování jednotlivých členů teroristických skupin či jejich podporovatelů	FTAF (<i>Financial Action Task Force</i>) mezinárodní organizace zabývající se způsoby, jakým teroristé získávají peníze. Ve svém úsilí spolupracuje až se 39 zeměmi
Vojenské	Hard power– pozemní vojska (armáda) těžké zbraně (dělostřelectvo, obrněná vozidla) dále pak letectvo, námořnictvo atd.	Vojenské operace proti terorismu spadají pod USCENTOM (<i>U.S. Central Command</i>) které je organizuje a řídí. Příklad – Operace Inherent Resolve
Zpravodajské	Sběr dat a informací, jejich analýza a následné doporučení, jak čelit dané hrozbě (základ ostatních strategií CT)	NCTC (<i>National Counterterrorism Center</i>) Propojuje vládní instituce zabývající se terorismem, sbírá data a analyzuje je, následně vydává doporučené strategie
Občanská společnost	Navazování spolupráce s občanskou společností dané země, při boji s teroristickou hrozbou	CVE (<i>Countering Violent Extremism</i>) koncept pro zabránění šíření radikálních myšlenek a hnutí v místech působení teroristické hrozby

(Vlastní zpracování)

1.2.2 Transformace protiteroristických strategií po událostech z 11. září 2001

Následující podkapitola se bude věnovat transformaci protiteroristických strategií po událostech z 11. září 2001, kdy došlo k jednomu z největších teroristických útoků v historii. Jako první bude podstatné nastínit teroristické útoky z 11. září 2001. Poté přejdu k reakci administrativy prezidenta G.W. Bushe na tyto útoky a následné změny v protiteroristických strategiích USA společně s vyhlášením tzv. Války proti teroru. Tato kapitola je velmi důležitá pro základní koncept mé práce a to, counter-terrorismus. Konkrétně counter-terrorismus v roli USA, jehož strategie a nástroje se v tomto období začaly rapidně rozvíjet.

1.2.3 Teroristické útoky z 11. září 2001

V první řadě je potřeba popsat událost, která vedla k přehodnocení dosavadních strategií v boji s terorismem a to, nejen v případě USA. Dne 11. září 2001 došlo k unesení 4 letadel amerických společností extremistickou teroristickou skupinou Al-Káida. Jejich plánem bylo unesení letadel a způsobení přímé kolize se 4 vytyčenými cíli. Těmi byly: Světové obchodní centrum v New Yorku (jednalo se o komplex dvou mrakodrapů), Centrum ministerstva obrany USA – Pentagon ve Washingtonu D.C a centrum vlády USA – Kapitol. Nakonec došlo k zasažení 3 ze 4 vytyčených cílů. V případě letu 93, který měl zasáhnout Kapitol USA se pasažérům letadla povedlo přemoci své únosce, následkem čehož však došlo k pádu letadla nedaleko Shanksville v Pensylvánii. Tento hrdinský přesto tragický akt zřejmě zachránil kapitol USA od útoku. Nicméně zbylé tři útoky byly úspěšné. Let 77 havaroval přímo do Pentagonu a lety 11 a 175 zasáhly krátce po sobě obě věže Světového obchodního centra. Tyto útoky vyústily v 2977 úmrtí a zařadily se mezi nejničivější teroristické útoky v historii (V. Gustafsson & D. Keck 2022: s. 272–276).

1.2.4 Reakce administrativy prezidenta G. W. Bushe na útoky z 11. září 2001 a tvorba nových protiteroristických strategií

Krátce po útocích z 11. září 2001 vystupuje prezident George Bush ml. s proslovem, ve kterém vyhláší válku nejen Al-Káidě ale i globálnímu terorismu a jeho spojencům. Později tato válka nese označení *válka proti teroru*. Následně dochází k zavedení mnohých vnitrostátních opatření a tvorbě nových strategií pro boj s terorismem. Tvorbu strategií lze rozdělit do dvou vln. První z nich přišla krátce po útocích z 11. září a mířila zejména na zajištění bezpečnosti samotného státu – USA, likvidaci Al-Káidy a další možné teroristické hrozby. Druhou vlnu pak odstartovalo vydání dokumentu *National Strategy for Combating Terrorism* (NSCT), který slouží jako široký rámec dlouhodobých a krátkodobých postupů v boji proti transnacionální teroristické hrozbě (Lahneman 2022: s. 66–67).

První vlna byla rozdělena do dvou sfér a to, na: 1) vnitřní bezpečnost, která má posilovat kapacity USA v obraně před teroristickými útoky 2) Vnější bezpečnost zaměřená na eliminaci teroristické hrozby v místě jejího působení, aby se zamezilo dalším útokům na USA. Zároveň část kroků, která byla z hlediska těchto dvou sfér uskutečněna vycházela z bodů vytyčených v dokumentu *National Security Strategy* (NSC) z roku 2002. Tento dokument obsahoval několik bodů týkajících se terorismu a to, například: bod III. který se zaměřuje na posílení aliancí v boji s terorismem a zlepšení prevence teroristických útoků jak na USA, tak na jejich spojence. Dále bod IX. zaměřující se na transformaci amerických národních bezpečnostních institucí tak, aby odpovídaly výzvám a příležitostem 21. století (Forest 2007: s. 539–581).

V rámci konkrétních kroků k zajištění vnitřní bezpečnosti státu došlo například ke zřízení úřadu pro vnitřní bezpečnost (Homeland Security) jako nového elementu národní bezpečnosti. Tento úřad má na starost ochranu USA před teroristickými útoky a aktivně jim předcházet. Dále pak došlo k vytvoření zákona *The USA PATRIOT Act*, který pokrývá terorismus z hlediska trestního

práva a rozšiřuje pravomoci orgánů k vymáhání práva. Posledně zmíním schválení *The Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act*, který reformoval stávající fungování zpravodajských služeb a přerozdělil jejich úkoly a pravomoci. Mimo jiné ilegalizoval určité aktivity spojené s terorismem a zlepšil tok informací mezi jednotlivými bezpečnostními agenturami (*Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act 2004*).

V rámci vnější bezpečnosti pak dochází k uskutečnění dvou zásadních kroků, které Bushova administrativa podnikla k eliminaci teroristické hrozby. První byla militarizovaná invaze do Afghánistánu 7. října 2001 pod názvem *Operation Enduring Freedom* s cílem eliminovat Al-Káidu a místní vládu, Talibán. Takto rychlá reakce byla umožněna schválením legislativy, jež prezidentovi USA umožňuje „*použití veškeré nezbytné a vhodné síly proti národům, organizacím, či osobám odpovědným za útoky z 11. září a proti těm přímo ohrožujícím území USA*“ (Lahneman 2022: s.68). Druhým krokem pak byla velmi kontroverzní invaze do Iráku v roce 2003, na základě obav, že místní vůdce Saddám Hussein vlastní zbraně hromadného ničení a je napojen na Al-Káidu. Tato akce je příkladem politiky předvídavé sebeobrany–preventivní války, která má za účel eliminovat hrozbu ještě předtím, než se zmobilizuje. Taková to politika se stala typickým znakem Bushovy administrativy (Lahneman 2022: s. 67–70).

Druhou vlnu protiteroristických opatření pak představuje *National Strategy for Combating Terrorism (NSCT)* z roku 2006. Ta navazuje na *National Security Strategy (NSC)* z roku 2002, avšak na rozdíl od ní je výhradně zaměřená na terorismus. Představuje dlouhodobé a krátkodobé přístupy k boji s transnacionálním terorismem. Z hlediska dlouhodobých usiluje o podporu budování stabilních demokratických systémů, kde terorismus nebude moci vznikat. A to, například skrze posílení partnerství mezi státy, pomoc při budování efektivnějšího aparátu vládnutí či posilování občanské společnosti. Z krátkodobého hlediska míří na zabránění útoků teroristických organizací,

zabránění státního sponzorování terorismu nebo přístupu teroristů ke zbraním hromadného ničení (Forest 2007: s. 586–603).

2 ISIS a stanoviska administrativy Baracka Obamy

V následující kapitole se budu věnovat teroristické organizaci Islámský Stát Iráku a Sýrie a reakci administrativy prezidenta Baracka Obamy na zformování této teroristické organizace. Nejdříve popíšu původ této organizace a její kořeny. Poté se budu zabývat jejím dalším vývojem a expanzí v Iráku a Sýrii. Následně krátce představím, jak se ISIS *defacto* transformovala z teroristické skupiny na povstaleckou. Představím její základní operační metody, které aktivně využívala při zabírání území, či při jeho následné obraně. Poté navážu nastíněním politiky prezidenta Baracka Obamy vůči terorismu a jeho strategiemi pro boj s ISIS.

2.1 Původ ISIS

Vzniku samotného ISIS předcházelo vícero událostí. Mezi jednu z nich patří zformování odnože Al-Káidy v Iráku, džihádistou Abu Musabem Al Zarqawím v roce 2004. Al-Káida v Iráku (AQI) využila nepokojů vzniklých po americké invazi a povstání sunnitské části irácké armády. Ta byla Američany rozpuštěna a AQI tak získala silného spojence. Mimo útoky na armádu USA začala AQI útočit i na šíitskou část obyvatelstva, následkem čehož uvrhla Irák do sektářského konfliktu, trvajících několik následujících let (Brooks 2022: s. 203–204, Gerges 2021: s. 85–95).

Velký rozdíl mezi vedením Al-Káidy, v čele s Bin Ládinem a lídrem AQI Zarqawím byl v jejich nepříteli a vizi. Bin Ládin chtěl soustředit na boj proti nepříteli v podobě USA a sjednocovat proti němu muslimskou komunitu. Zarqawí pokračoval s útoky na šíitské obyvatelstvo, které dle salafistického učení považoval za úhlavního nepřítele Islámu. Série bombových útoků na šíitské obyvatelstvo a jejich posvátná místa stejně jako popravy rukojmí, stále oddalovalo možnost stažení USA z Iráku. Což znamenalo narušení vize vzniku vlastního Islámského emirátu (Brooks 2022: s. 203–204, Gerges 2021: s.85–95).

Z válečného tažení proti šíitům se postupně začal stávat boj o moc, kdy Zarqawí neváhal likvidovat i sunnitskou část svých spojenců za účelem získání větší kontroly nad povstaleckou armádou. Tím AQI začala ztrácet podporu muslimů, kterou ke svému úspěchu potřebovala. Postupně začíná odsuzovat AQI i vlastní vedení, které nesouhlasí s bombovými útoky na muslimy a natáčení poprav Američanů, neboť to přitáhne až moc pozornosti na samotnou Al-Káidu (Brooks 2022: s. 203–204, Gerges 2021: s.85–95).

V roce 2006 je Irácká Al-Káida přejmenována na *Islamic State of Iraq* (ISI) a současně je ve stejném roce zabit Američany její představitel Zarqawí. Postupná spolupráce USA a ostatních sunnitských frakcí, které Al-Káidu po jejich brutálních činech vůči muslimům odsoudili dochází k znovu získání všech částí území kontrolovaných povstalcí. V roce 2009 je tak celá ISI téměř zničena a většina jejich vysokých představitelů zabita nebo chycena. Myšlenka ISI a její metody však přetrvávají (Brooks 2022: s. 203–204, Gerges 2021: s.85–95).

2.1.1 Formování ISIS

ISI bylo po roce 2009 značně oslabeno. Porážka, kterou mu uštedřila koalice USA v Iráku spolu s nenávisí ze strany sunnitských frakcí téměř vylučovala znovuzískání síly. Došlo však ke dvou zásadním událostem, které umožnily ISI opět nabrat síly a zahájit operace. První z nich bylo propuknutí Arabského jara v roce 2011 napříč blízkovýchodními státy. Jedním z těch nejvíce zasažených byla Sýrie. V Sýrii vypukly obrovské protesty proti autoritářské vládě prezidenta Bašára Al-Assada, které rychle přerostly v militarizovaný konflikt mezi vládou a protestující opozicí. Tento náhlý chaos a zmatek, který postihl celou Sýrii vytvořil pro ISI možnost expandovat a spojit se s ostatními extremistickými hnutími v Sýrii. Abu Bakr Al-Baghdádí v té době, lídr ISI, vyslal část svých bojovníků do východní Sýrie s cílem zabrat zde území a získat další zdroje pro svoje operace. Tímto rozhodnutím se v Sýrii vytváří dceřinná salafisticko-džihádistická organizace Jabhat Al-Nusra, která je úzce napojená na Al-Káidu. Ta rychle zabírá ropná pole, díky kterým generuje obrovské zisky pro

jejich operace a spojuje se s ostatními sunnitskými extremistickými organizacemi v Sýrii (Robillard 2021: 170–171, Gerges 2021: s. 179–183).

V roce 2012 dochází v Iráku k vyostření situace mezi minoritní šiitskou vládou premiéra Núriho Al-Málíkiho a sunnitskou většinovou populací. Události Arabského jara mění protesty v násilné střety mezi šiitskou vládou a sunnitskou populací, které se začínají podobat občanské válce. Toho krátce poté využívá ISI, které do těchto protestních hnutí infiltruje svoje militarizované členy a vyvolává ještě větší vyhocení. Ve finále se situace dostává do bodu, kdy povstávají proti vládě i silné sunnitské kmeny v provincii Anbar, které spolu s ISI zabírají v roce 2013 město Fallúdža. Stejný měsíc přichází prohlášení lídra Baghdádího o spojení ISI a Jabhat Al-Nusra v jednu frakci a to, do Islámského Státu Iráku a Sýrie. Dochází však k nesouhlasu syrské části této frakce, která vyznává svoji loajalitu pouze Al-Káidě a nikoliv Baghdádímu. Následuje interní boj mezi těmito dvěma skupinami, který vyhrává Baghdádí a Al-Káida přetrhává svoje vazby s ISIS (Gerges 2021: s. 123–126; Burke 2021: s. 150–156). Nyní s obrovským územím, počtem vojáků a přístupem ke zdrojům postupně zabírá ISIS v roce 2014 druhé největší město Iráku Mosul a vyhláší Islámský Chalífát. Koncem roku 2014 ISIS ovládalo území v Iráku a Sýrii o rozloze 100 000 km² (Jones et. Al 2017: s. 11; viz příloha č. 1).

2.1.2 Metody boje ISIS

Jak jsem již krátce zmínil v teoretické části, ISIS se podařilo transformovat z výhradně teroristické organizace na povstaleckou armádu. Díky obrovskému území, které kontrolovala, přístupem k nerostným zdrojům, armádnímu vybavení a početné armádě byla schopna vést i téměř konvenční válku. ISIS využívala mnoho strategií jako terorismus, povstaleckou válku či jejich hybridy k expanzi a obraně svého teritoria. Již od počátku se ISIS značně lišilo ve své struktuře od typických teroristických organizací. Jedním z hlavních faktorů bylo, že ISIS naverbovala bývalé důstojníky armády Saddáma Husseina, což byli dlouholetí zkušené vojáci. Díky zkušenému vedení tak mohla strategicky koordinovat velké

množství bojovníků a být efektivní jako regulární armáda (Gunduz 2017: s. 8–9). V rámci působení ISIS na Blízkém východě využívala různé strategie, přičemž nejtypičtější byly:

- 1) *Výbušniny* a jejich různé typy jako například IEDs (Improvised explosive devices), VBIEDs (Vehicle improvised explosive devices), nástražné miny či pozemní miny. Tyto výbušniny používali k několika účelům a to, jak k ofenzivním, tak defenzivním. Mohly sloužit k zaminování měst nebo cest, aby zpomalily postup nepřátelských vojsk, likvidaci jednotlivých lídrů nepřátelských skupin, jako demonstrace síly a šíření strachu v řadách nepřítele (Gunduz 2017: s. 2–5).
- 2) *Pěchota* a její využití bylo jednou z obvyklých strategií ISIS zejména při zabírání klíčových měst. Skládala se z lehké pěchoty (obyčejní ozbrojenci, odstřelovači, sebevražední vojáci) někdy dokonce motorizované a mechanizované pěchoty. Jejich role byly podobné jako v případě konvenčních vojsk, kdy byly schopny koordinovat palbu a takticky a strategicky postupovat (Gunduz 2017: s. 5–6, Ashour 2021: s. 102–104).
- 3) *Opevňování* v rámci obrany před útokem nepřátel bylo zásadní strategií při obraně klíčových bodů či teritorií. ISIS využívalo zákopy, tunely či lidské štíty–ty sloužily jako poslední možnost obrany. To vše za účelem efektivní obrany před pozemními i leteckými útoky. Tunely mohly být v některých případech použity k vedení útoku (Gunduz 2017: s. 6–7, Ashour 2021: s. 63–64).
- 4) *Diverzní válečná taktika* byla účelově používána s cílem zmátnout protivníka. V případě, že došlo k většímu útoku na pozice ISIS v jednom místě, tak, než aby ISIS riskovala těžké ztráty, přeorientovala svoje síly na jiné místo či teritorium. Nebo v případě útoku na jednu silně opevněnou pozici zahájila útoky i na jiných místech, s cílem odvedení pozornosti nepřítele od skutečného cíle. Tato strategie se později ukázala jako velmi účinná, zejména při dobývání jednotlivých měst (Gunduz 2017: s. 7–8).

2.2 Reakce administrativy Baracka Obamy na vznik ISIS

Reakce Obamy na vzestup ISIS v Iráku a Sýrii nebyla tak pohotová, jak se očekávalo. Místo toho, aby USA zakročilo již v počátcích jeho expanze mezi lety 2011–2013, více se zabývalo politickou situací v Libyi a Sýrii. A to, i přesto, že administrativa měla k dispozici poměrně přesné informace o tom, jakou hrozbu představuje ISIS pro stabilitu Blízkého východu. Rozhodnutí počkat, zřejmě vycházelo z Obamovy vize, že během jeho mandátu dojde k ukončení všech vojenských operací na Blízkém východě. Doposud byl terorismus v rámci zahraniční politiky USA konfrontován zejména vojenskou silou. Obama však nechtěl rozpoutat na Blízkém východě další konflikt, který by zahrnoval nasazení většího počtu amerických vojenských sil. To je například i důvod, proč USA vojensky nezasáhlo proti autoritářské vládě Bašára Al-Assada v Sýrii (Kilcullen 2016: s. 67–96).

Zvrat nastává ve chvíli, když v červnu 2014 zabere ISIS druhé největší město Iráku Mosul a připravuje mohutnou ofenzivu na severu Iráku. 19. června 2014 tak americké námořnictvo zavádí letecké hlídky nad centrálním Irákem za účelem ochrany klíčových bodů a narušení postupu ISIS na Kirkúk a Bagdád. Koncem června 2014 je pak na bagdádském letišti vytvořeno předsunuté stanoviště americké armády. Tam přilétají například americké speciální jednotky (SOF) či vojenští poradci určení k výcviku a podpoře iráckých bezpečnostních sil. Obamova administrativa si konečně uvědomila, jakou hrozbu ISIS skutečně znamená nejenom pro Irák a Sýrii, ale i pro celý region (Mumford 2021: s.22–26, Mills 2014: s. 2–3).

Dalším krokem bylo schválení vzdušných útoků vůči ISIS u města Erbil, 8. srpna za účelem zastavení jeho dalšího postupu a expanze. Následující měsíc 10. září Obama oficiálně oznamuje zahájení operací vůči ISIS v Iráku a Sýrii pod názvem „*degrade and destroy*“. Je oznámeno zformování koalice států pod názvem *Global Coalition to Defeat Daesh*, která ve finále sdružuje až 87 států v boji proti ISIS. Později, 17. října pak ministerstvo obrany USA nařizuje

vytvoření *Combat Joint Task Force – Operation Inherent Resolve*, která má formalizovat všechny probíhající a nadcházející vojenské operace proti ISIS v Iráku a Sýrii (CJTF–OIR: History).

2.3 Hlavní koncepty administrativy Baracka Obamy pro boj s ISIS

V předchozích odstavcích jsem nastínil reakci Obamovy administrativy na vznik a expanzi ISIS. Zmínil jsem dvě hlavní strategie, které plánovalo USA použít v boji proti ISIS. To jest Globální *Koalici pro porážku Daesh* a vojenskou operaci *Inherent Resolve*. K těmto strategiím přistoupil prezident Obama z toho důvodu, že nezahrnovaly široké nasazení vojenských pozemních sil USA. Místo toho, mířily na porážku ISIS skrze koaliční spolupráci v několika rozdílných odvětvích. Poučil se z kroků předchozí Bushovy administrativy, která využívala k potlačení terorismu čistě vojenskou sílu a ta se často projevila jako kontraproduktivní. Obama se chtěl zaměřit na samotné základy vzniku extremistických teroristických hnutí a ty eliminovat. Tento postup byl později nazván *Countering Violent Extremism (CVE)* (Mumford 2021: s. 23–25).

Na tomto základě začal později prezident Obama stavět protiteroristické nástroje pro boj s ISIS. Ty lze rozdělit do tří pilířů. Prvním je použití vzdušných sil a bezpilotních letounů k likvidaci cílů. Druhým pak široká spolupráce a podpora bezpečnostních sil na Blízkém východě. Ve třetím případě využití moderních elektronických sledovacích zařízení pro monitorování situace a hladší uskutečnění bojových operací. Tyto tři pilíře měly následně sloužit jako hlavní nástroje výše zmíněné koalice a operace *Inherent Resolve* (Mumford 2021: s.24).

Global Coalition to Defeat Daesh

Tuto koalici jsem zmínil již v první kapitole jako jeden z diplomatických nástrojů counter–terorismu v rámci bezpečností praxe USA. Tato koalice hraje stěžejní roli v globální porážce ISIS. Umožňuje kolektivní koordinaci v uplatňování širokého množství nástrojů proti terorismu za pomoci velkého množství států a mezinárodních organizací, jako NATO či Interpol. V rámci

tohoto partnerství se členské země a organizace podílejí jak na vojenském, tak finančním neutralizováním ISIS. Dále pak na řešení humanitární krize či post–konfliktní rekonstrukce. V případě Iráku a Sýrie se ne všechny státy rozhodly podílet na vojenských operacích. Místo toho například poskytují munici, zbraně, finance či výcvik bezpečnostních sil partnerských aktérů (Jacoby 2023: s. 2–3).

Při vzniku této koalice bylo formulováno pět bodů, skrze které má být dosaženo zneškodnění a zničení ISIS. Jedná se o:

- 1) podporu vojenských operací, budování kapacit a výcviku;
- 2) zastavení přílivu zahraničních teroristických bojovníků;
- 3) odříznutí ISIS od přístupu k finančním prostředkům;
- 4) řešení související humanitární pomoci a krizí;
- 5) odhalení skutečné povahy ISIS.

Ve finále každý jeden stát přispívá svojí podporou alespoň v jednom ze zmíněných bodů s ohledem na jeho odhodlání a kapacity (Global Coalition To Defeat Daesh: Our Mission, McInnis 2016: s. 1).

Operation Inherent Resolve

Krátce po vzniku globální koalice pro porážku ISIS vzniká i její vojenská složka a to, operace s názvem *Inherent Resolve*. Byla zformována ministerstvem obrany USA za účelem formalizování společných koaličních vojenských operací v Iráku a Sýrii proti ISIS. Jejího vedení se ujímá USA, konkrétně *U.S Central Command*, který má na starost region Blízkého východu. Je zřízen speciální útvar pod názvem *Combat Joint Task Force– Operation Inherent Resolve* (CJTf–OIR). Ten má za úkol podporovat iráckou vládu a spojenecké skupiny v Sýrii k zajištění trvalé porážky ISIS. Na území Iráku tato operace funguje na základě žádosti a svolení irácké vlády. V Sýrii tato operace neprobíhá ani na žádost Asadovy vlády a ani s autorizací bezpečnostní rady OSN. Členové koalice

působení v Sýrii odůvodňují jako kolektivní sebeobranu Iráku a ostatních zúčastněných zemí. Později, koncem roku 2015 vydává bezpečnostní rada OSN rezoluci 2254. Ta je vydána kvůli zhoršující se situaci v Sýrii spojenou s porušováním lidských práv a humanitární krizí. Rezoluce 2254 umožňuje podniknout takové kroky, které zajistí obyvatelstvu Sýrie bezpečnost (Mills 2017: s. 4, United Nations Security Council 2015: Resolution 2254).

K dosažení cíle „degradovat a zničit“ ISIS mělo být dosaženo za pomoci tří tzv. *lines of effort* (LOF) neboli linií úsilí. LOF spojují všechny činnosti jednotky ať už vojenské či nevojenské s cílem vytvořit soubor podmínek pro splnění mise. Jedná se v první řadě o vojenskou porážku ISIS v Iráku a Sýrii tím, že bude zasažena po celém území jejího chalífátu. Za druhé udržení silné vojenské kapacity v obou zemích skrze výcvik, poradenství a podporu partnerských bezpečnostních sil. V poslední řadě využití příspěvků, které poskytují členské státy či organizace v koalici. A to, k maximalizaci účinnosti celé operace ať už se jedná o vojenské vybavení, logistiku či finance. Tyto LOF pak mají hrát zásadní roli při uskutečňování jednotlivých fází operace *Inherent Resolve* (CJTF–OIR: Campaign Design; viz příloha č. 2).

LOF prochází jednotlivými fázemi OIR. První fáze má snížit obecnou bojeschopnost ISIS. Druhá fáze je zaměřená na protiútok, s cílem osvobodit klíčové body a města v Iráku a Sýrii, která ISIS používá jako své základny. Ve třetí fázi se již počítá s úplnou porážkou ISIS a získání kontroly nad všemi jejími državami. Čtvrtá fáze míří na udržení stability v obou zemích, aby nebylo vytvořeno prostředí, které umožní další extrémistické skupině provádět operace (CJTF–OIR: Campaign Design).

Z hlediska uskutečnění, probíhala první fáze OIR od 17. října 2014 tedy od vzniku OIR přibližně do konce roku 2015. Druhá fáze probíhala od konce roku 2015 do konce roku 2016. Třetí fáze navazuje začátkem roku 2017 a končí v roce 2020. Čtvrtá fáze pokračuje od roku 2020 až do současnosti (CJTF–OIR: Campaign Design).

3 Komparační analýza protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii mezi lety 2014–2017

Následující a zároveň poslední kapitola této práce bude pojednávat o konkrétních protiteroristických strategiích USA použitých v boji proti ISIS. V Iráku a v Sýrii v období od roku 2014–2017. Tyto konkrétní roky jsou vybrány proto, že přibližně odpovídají počátečním třem operačním fázím OIR, kde lze nalézt nejvíce protiteroristických nástrojů. Zároveň jak jsem již zmínil v předchozí kapitole, první fáze začíná v roce 2014, kdy USA začíná uplatňovat první postupy proti ISIS. Začátkem třetí fáze ISIS ztrácí kontrolu nad více jak 85 % svého území v Iráku a Sýrii. Na základě podrobnější analýzy dat jsem zvolil tři hlavní nástroje v boji s ISIS. Ty popíšu a následně porovnáme mezi sebou v případě jejich použití v Iráku a Sýrii. Jedná se o použití vzdušných úderů, spolupráce, podporu a výcvik bezpečnostních sil. A jako poslední, neutralizování finančních prostředků ISIS.

3.1 Protiteroristické strategie USA v Iráku

Politická situace v Iráku byla v začátcích boje s ISIS do jisté míry stabilizována. Na podzim roku 2014 byl zvolen nový irácký premiér Haider Al-Abadi a s ním i zcela nový ministerský kabinet. Ve funkci byl nahrazen předchozí irácký premiér Nouri Al-Málíki, který byl nepohodlný pro USA, z důvodů sektářských konfliktů, které za jeho vlády propukly. Dalším problémem bylo, že pokud by Málíki setrval u moci, bylo by takřka nemožné navázat spolupráci s ostatními frakcemi v zemi. Zejména se Sunnity, kteří jeho vládu odsuzovali a v některých případech se i přidávali na stranu ISIS. I sousední Irán, požadoval změnu vedení v Iráku. Obával se totiž, že vláda premiéra Málíkiho nezvládne boj proti ISIS a ten se později přelije i do Iránu. Sestavení nové vlády v Iráku bylo tedy určitou podmínkou pro USA, aby zde proti ISIS zasáhlo (Muir BBC News 2014, Mills, Page, Smith 2014: s. 3–4).

V nově sestavené vládě již byly zastoupeny hlavní tři irácké frakce. Šiité, Sunnité a Kurdové. To mělo dopomoci uklidnit sektářské konflikty v zemi a

sjednotit se v boji proti skutečnému nepříteli v podobě ISIS. Nicméně bylo zřejmé, že uklidnění situace a dlouhodobých sporů nebude otázka měsíce. USA tak zakomponovalo do své široké strategie v boji proti ISIS i program s názvem *Governance in Iraq* (GOI). Jeho základy stály na podpoře funkčního federalismu, dle kterého se v souladu s konstitucí přenesou více pravomocí do jednotlivých provincií v Iráku. To umožnilo místním frakcím převzít větší kontrolu nad správou a bezpečností v jednotlivých provinciích. Příkladem takového přenesení pravomocí bylo například, když vláda schválila legislativu požadující vytvoření národní gardy. To mimo jiné umožnilo začlenění Sunnitů do bezpečnostních složek. Tato podpora federalismu celkově propůjčovala jednotlivým iráckým frakcím větší míru autonomie a uklidňovala tak již probíhající spory. USA se skrze program GOI snažilo vládu aktivně podporovat a pomáhat ji během celého jejího působení v Iráku (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2014/2015: s. 21–22).

3.1.1 Využití vzdušných sil v Iráku mezi lety 2014–2017

Využití vzdušných sil v Iráku hrálo zásadní roli hned v několika případech. V začátcích vzdušných útoků v Iráku se koaliční vojska snažila narušit infrastrukturu ISIS a zamezit jejímu dalšímu postupu do klíčových míst. Zaměřovala se tak zejména na pozemní komunikace, po kterých ISIS dopravovala vojenské vybavení a přemísťovala své jednotky. Tímto způsobem se například zamezilo ISIS v postupu na města Bagdád a Kirkúk na podzim roku 2014. Mimo to byly vzdušné útoky zaměřeny i na ropná pole, skrýše peněz či výcvikové tábory ISIS. Vzdušné útoky svým způsobem napomáhaly k neutralizaci finančních prostředků a náboru nových členů ISIS (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2014/2015: s. 25–27, 2015 Duben–Červen s. 15–18).

Dalším případem, bylo využití vzdušných útoků jako podpory v rámci operací pozemních jednotek. To se projevilo jako velmi zásadní při osvobození iráckých měst Ramadi (2015–2016), Falúdža (2016) a Mosulu v roce 2017.

Přesně mířené vzdušné útoky, byly schopny vyřadit z provozu strategicky umístěné zbraně ISIS a umožnily pozemním vojskům další postup. Například v případě Mosulu se jednalo o použití až 500 vzdušných naváděných střel během jednoho týdne. Vzdušná podpora sehrála zásadní roli v osvobození měst, kdy byla schopna nejenom vyřadit z provozu zbraňové systémy, ale například ničit velmi obávané a nebezpečné VBIEDS (Vehicle Bomb Improvised Devices). Ty způsobovaly během bojů koaličním jednotkám velké ztráty. V rámci OIR se jednalo o jeden ze dvou vojenských nástrojů, použitých pro neutralizaci ISIS v Iráku a Sýrii (Ashour 2021: s. 46–57).

Z hlediska účasti v rámci koalice se na vzdušných útocích v Iráku přímo podílelo USA, Francie, Spojené království, Kanada, Belgie, Nizozemsko, Austrálie, Jordánsko a Dánsko. V případě použitých zbraňových systémů zmíním stíhačky F–15/16/18, bombardéry B–52 či bezpilotní drony MQ–1 Predator a MQ–9 Reaper. Je odhadováno, že do února 2017 provedly koaliční síly na území Iráku cca 11 245 vzdušných útoků z toho 68 % provedlo samotné USA. (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Duben–Červen: s. 17, Ashour 2021: s. 49, Mills 2017: s. 14).

3.1.2 Spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil v Iráku

Dalším velmi důležitým nástrojem pro boj s ISIS v Iráku byla spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil. Vzhledem k tomu, že nasazení většího množství pozemních jednotek USA v Iráku ani v Sýrii nepřipadalo v úvahu, muselo se přijít s jiným řešením. To se našlo v rámci využití již existujících ozbrojených sil na území Iráku. V prosinci roku 2014 je zřízen program *Iraq Train and Equip Fund* (ITEF), který má za úkol vycvičit, vybavit a koordinovat irácké ozbrojené složky. Ty zahrnovaly *Iraq Security Forces* (ISF) a kurdskou ozbrojenou milici Pešmergy nacházející se v severním Iráku. Později se k těmto jednotkám přidalo i nemalé množství dobrovolníků ze sunnitských kmenů z provincie Anbar. Ze začátku je pro tyto účely schváleno postupné financování ve výši až 1.6 miliardy dolarů, které má pokrýt výcvik, vybavení, infrastrukturu a

operace s tím spojené. Současně bylo vyčleněno až 3 000 poradců armády USA k výcviku těchto jednotek. Spolu s americkými jednotkami *Special Forces* (SOF) pro provádění speciálních operací, tvořily výše zmíněné irácké jednotky hlavní pozemní vojenskou sílu v Iráku (Mumford 2021: s. 53–57, OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Duben–Červen: s. 21–24).

Tyto jednotky byly důležité jak pro osvobozování měst kontrolovaných ISIS, tak i pro pozdější obranu těchto pozic. Vize USA byla taková, že v Iráku vytvoří zkušenou armádu, schopnou bojovat a bránit svoji vlastní zemi proti nejnovějším hrozbám terorismu. K tomu byla vytvořena speciální jednotka Counter-Terrorism Service (CTS), která se například učila zneškodňovat nové typy bomb, které ISIS používá. Obecně však byla tato armáda cvičena ve vojenské logistice, strategiích, používání nových zbraňových systémů nebo techniky. Bezpečnostní síly v Iráku byly mimo bojových aktivit cvičeni i ve zpravodajství. Jednalo se o nové metody ve sběru informací a dat a jejich následnému zpracování a použití (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Duben–Červen: s. 21–24, Mumford 2021: s. 54–55).

Celkově byly tyto jednotky využívány zejména k pozemním operacím proti ISIS za podpory výše zmíněných vzdušných útoků. Jejich úspěšnost se projevila zejména při osvobozování měst Mosul, Falúdzi či Ramadí, kde tyto složky představovaly hlavní vojenskou sílu. S jejich pomocí se později podařilo převzít většinu území, které předtím kontrolovalo ISIS. Celkově se USA spolu s koaličními partnery podařilo do září roku 2017 vycvičit 100 000 jednotek ISF. Z toho 43 000 příslušníků irácké armády, 14 000 lokálních policistů, 6 800 příslušníků pohraniční stráže, 21 000 Pešmergů, 5 000 členů CTS, 3 000 příslušníků divize pro mimořádné události a 10 600 kmenových mobilizačních jednotek (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2017 Červen–Září: s. 16).

3.1.3 Neutralizování finančních prostředků ISIS v Iráku

Posledním hlavním nástrojem v boji proti ISIS v Iráku, bylo zamezení jejího financování a narušení aktivit s tím spojených. Hlavním zdrojem příjmů ISIS v Iráku byla taxace obyvatelstva v kontrolovaných územích, produkce ropy a její následný prodej na černém trhu a prodej uloupených starožitností. Vzhledem k tomu, že ISIS dlouhou dobu kontrolovalo velká města v Iráku, bylo schopno udělat z výběru daní jeden ze svých nejvýnosnějších příjmů. Pro příklad, taxace tvořila v roce 2015 víc jak polovinu celkových příjmů ISIS, tedy až 600 milionů dolarů z celkových 1.18 miliard. Zároveň ISIS v těchto městech kontrolovalo veškeré banky a jejich přístup do finanční sítě. V případě těžby ropy, neovládalo ISIS v Iráku tolik těžebních polí jako v Sýrii, ale stále produkovalo velké množství ropy (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Říjen–Prosinec: s. 70–76).

Narušení finančních toků ISIS v Iráku probíhalo za pomoci několika nástrojů. Za prvé těmi standartními, jako zmrazování majetku příslušníků ISIS, zamezení jejich přístupu do mezinárodního finančního systému a trestní stíhání jejich podporovatelů. Na těchto operacích se podílelo mnoho agentur například FATF (*Financial Action Task Force*) a její blízkovýchodní odnož MENA–FATF (Middle–East Financial Action Task Force). Například i irácké finanční a bankovní úřady spolu s koaličním programem GIFG (*Counter ISIS Finance Group*). GIFG umožňoval širokou koordinaci přijímaných finančních opatření skrze několika desítek států. Všechny organizace však do jisté míry spoléhaly na *U.S Department of Treasury* (oddělení státní poklady USA), které provádělo většinu finančních operací. United Nations (UN) uvalovalo sankce na aktéry spolupracující s ISIS. Společným úsilím těchto organizací a agentur bylo dosaženo omezení finanční svobody ISIS nejenom v Iráku ale i v Sýrii. Nicméně skupina se postupně začala adaptovat. Převody financí a jejich úschovu začala provádět výhradně v hotovosti (Mumford 2021: 73–80).

Tím se dostáváme k dalšímu nástroji pro boj s financováním ISIS v Iráku. To jest k vojenským operacím. Zejména vzdušné údery a akce speciálních jednotek (SOF) sehrály klíčovou roli v narušení financování ISIS. Na základě informací od zpravodajských a finančních služeb v kombinaci s informacemi získanými při akcích SOF. A to, na vysoce postavené členy ISIS bylo možno přesně určit kde se nachází skrýše peněz či místa předávky a přesně tak zasáhnout cíle. Jednou z takových operací byla i *Operation Point Blank*. Byla zpuštěna v roce 2016 a mířila na úkryty peněz v Iráku a Sýrii. Začátkem ledna 2016 vzdušný úder koaličních sil zničil až 10 milionů dolarů v hotovosti, když zasáhl banku ovládanou ISIS v Mosulu. Pro příklad ISIS v Iráku kontrolovalo přibližně 80 bank a v Sýrii pouze 35. Speciální operace mířily na likvidaci hlavního vedení ISIS pro správu a manipulaci s financemi. Ty se projevíly také jako velmi účinné. Další ze vzdušných úderů pak mířily například na ropná pole a nákladní vozidla, která ropu převáží z Iráku do Sýrie a Turecka. Operace na zničení ropného průmyslu ISIS spadaly pod tzv. *Operation Tidal Wave II*. (Miklaszewski, Siemaszko 2016, Jones et. Al 2021: s. 226).

3.2 Protiteroristické strategie v Sýrii

Politická situace v Sýrii je na přelomu roku 2014 a 2015 značně horší než v Iráku. Probíhá v ní již skoro čtyři roky rozsáhlá občanská válka mezi vládními jednotkami prezidenta Bašára Al-Assada a opozičními rebely. Ti jsou zastoupeni jako The Free Syrian Army (FSA) a The Syrian National Council (SNC). Jsou podporováni zejména Tureckem, které neuznává Assadovu vládu. Na druhé straně je Assad podporován Ruskem, Iránem a libanonským polovojenským uskupením Hizballáh. Na území Sýrie, ale fungují i další aktéři. V severovýchodní Sýrii se rozkládá kurdské autonomní území Rojava, ve kterém působí její ozbrojené složky YPG. Dále zde máme ISIS, které v roce 2014 expandovalo do severovýchodní Sýrie a zabralo klíčová ropná pole a město Raqqa. Posledním důležitým aktérem je Jabhat Al-Nusra, odnož Al-Káidy, která

byla původně součástí ISIS, od kterého se však po vnitřních rozbrojích odtrhla (Robillard 2021: s. 171–177).

Syrská vláda kontroluje začátkem roku 2015 necelou polovinu území Sýrie. Zbytek je přerozdělen mezi ostatní frakce, které mezi sebou často válčí. Na podzim roku 2015 se do konfliktu začíná vojensky zapojovat Rusko a Irán, kteří do té doby poskytovaly pouze finanční podporu. USA spolu s koaličními partnery začínají vytvářet plán na navázání spojení s určitými opozičními frakcemi v Sýrii. Zejména v oblasti severovýchodní Sýrie, kde je ISIS neaktivnější. Již v minulosti podporovalo USA opoziční frakci FSA proti vládním jednotkám Assada. Avšak ty jsou v současné době plně zaneprázdněny bojem s vládou v západní části Sýrie. USA a koalice tak musí zvážit možnosti, s jakými aktéry se v boji spojit (Paasche 2022: s.69–70).

3.2.1 Vzdušné údery v Sýrii mezi lety 2014–2017

Vzdušné údery hrály v Sýrii stejně důležitou roli jako v Iráku a ulehčovaly pozemním jednotkám postup a zabránění klíčových bodů. Jako v Iráku, se od samého začátku snaží koalice zaměřovat na klíčové body jako pozemní komunikace, základny či ropná pole. Od začátku OIR do června 2015 provedly koaliční vzdušné síly v Sýrii až na 2 060 vzdušných úderů, které zničily například logistickou trasu ISIS mezi Aleppem a Hasakhou. Dále se vzdušné operace zaměřují zejména na oblast severovýchodní a severozápadní Sýrie, kde se rozkládalo nejvíce strategických bodů ISIS (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Duben–Červen: s. 16–20).

Jednou z velkých komplikací v rámci vzdušných úderů byla letová zóna v Sýrii. Na podzim 2015 začíná být Rusko v Sýrii vojensky aktivní a to, zejména letecky. Aby tedy nedocházelo ke střetům mezi koaličními lety a těmi ruskými, případně syrskými je v říjnu ustanoveno tzv. memorandum of understanding (MOU). To má zavést opatření v rámci letové bezpečnosti, aby nedocházelo ke kolizi koaličních a ruských vzdušných sil. Toto memorandum však neznamenalo

žádné partnerství Ruska a koalice v rámci Sýrie (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Zář: s. 23; viz příloha č.3).

Použití vzdušných sil v Sýrii nedosahovalo takových počtů jako v Iráku. Přesto však hrály vzdušné úderý v Sýrii zásadní roli. V rámci operace *Operation Wrath of The Euphrateus*, která začala v listopadu 2016 mělo být postupně osvobozeno město Raqqa a jeho okolí. K tomu dopomohly právě vzdušné úderý spolu s podpůrnou dělostřeleckou palbou. V poslední fázi operace v červnu 2017 se jednalo až o 644 vzdušných a dělostřeleckých úderů zaměřených proti 1 475 cílům. Stejně tak jako v Iráku, měli vzdušné operace velký podíl při podpoře pozemních sil a osvobozování strategických míst. Na vzdušných akcích v Sýrii se mimo 9 koaličních partnerů, kteří se participovali v Iráku podílelo Turecko, Bahrain, Saudská Arábie a UAE. Od začátku operace OIR do února 2017 podnikla koalice v Sýrii až 7,421 vzdušných úderů. Použité zbraňové systémy byly přibližně ty samé jako v Iráku (Mills 2017: s. 14, Ashour 2021: s. 94–96).

3.2.2 Spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil v Sýrii

Podobně jako v Iráku, nechtělo USA v Sýrii nasadit větší množství vlastních pozemních sil. Bylo tedy nutné najít vhodného koaličního partnera, se kterým skrze jeho podporu dojde k porážce ISIS na území Sýrie. Na rozdíl od Iráku, však tamější vláda nebyla z většiny uznána ani USA ani ostatními západními mocnostmi. Partnerství v boji proti ISIS se syrskou vládou tak bylo neuskutečnitelné. Nabízely se další možnosti jako opoziční jednotky, které však byly zaneprázdněny bojem s vládou v západní části Sýrie. Nakonec se tedy zvažovalo mezi YPG a arabskými umírněnými skupinami na severu Sýrie. Vzhledem k tomu, že YPG bylo úzce napojeno na PKK (Strana kurdských pracujících v Turecku), které aktivně válčilo s tureckou vládou, nepřipadalo ani toto jako vhodná alternativa. Nakonec se rozhodlo pro početné umírněné arabské frakce obývající sever Sýrie (Paasche, Foxx, Murray 2022: s. 85–90).

Pro jejich výcvik a podporu bylo na rok 2015 alokováno až 1 000 příslušníků armády USA jako výcvikových poradců a 500 milionů dolarů

z *Counter-terrorism Partnership Fund* (CTPF). Tento program se později projevil jako neefektivní. Znatelná neorganizovanost těchto frakcí, nedostatek zkušeností v oblasti bojových aktivit a zdlouhavý výcvik vyústil v pouhých 150 bojeschopných jedinců. Z plánovaných 7 000 k září 2015. Koalice se tak místo toho musela zaměřit na frakce, které již delší dobu bojují s ISIS po vlastní ose. Jednou z těchto frakcí byla koalice vytvořená z příslušníků YPG/YPJ a ozbrojených arabských milic z oblasti severní Sýrie pod názvem *Syrian Arab Coalition*. Ta se skládala zejména z Arabů, Turků, Jezídů a dalších etnik. Spojením těchto dvou frakcí vzniká koalice s názvem *Syrian Democratic Forces* (SDF). Při jejím zformování čítá cca 5 000 členů a představuje hodnotného partnera, kterého koalice potřebuje pro zrychlení pozemních operací v Sýrii (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Září: s. 42–46; viz příloha č.4).

Těmto jednotkám je mimo munice, zbraní a další vojenské techniky poskytována například i voda, zdravotnické potřeby, potraviny, pohonné hmoty či nářadí na budování infrastruktury. To celé je prováděno za účelem nejenom vybudovat funkční ozbrojené složky, ale i prostředí, ve kterém mohou tyto frakce v případě ukončení konfliktu efektivně spravovat dobyté území. Z vojenského hlediska jsou jednotky cvičeny podobně jako v Iráku. Mnohem více je kladen důraz na cvičení menších jednotek, schopných operovat v proměnném prostředí syrského konfliktu. Později se tyto jednotky ukáží jako velmi důležité při pozemní ofenzivě na město Raqqa a následném zabezpečení klíčových bodů v Sýrii jako guvernórátu Dayr Az Zawr a Hasakhah (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Duben/ Červen: s. 34–40, 2016 Březen: s. 28).

K září roku 2017 vycvičilo USA spolu s koaličními partnery až 8 500 jednotek SDF. Mimo to poskytlo munici, zbraně a vojenskou techniku více než 40 000 dalším jednotkám SDF. Jednotky USA se samostatně podílely na výcviku 1 600 jednotek speciálních sil pro vnitřní bezpečnost guvernórátu Raqqa. Ty mají za úkol provoz kontrolních stanovišť, identifikaci zbylých buněk ISIS či

odhalování skrytých výbušnin (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2017 Červen/Září: s. 20–21).

3.2.3 Neutralizování finančních prostředků ISIS v Sýrii

V Sýrii nalezneme stejné nástroje pro narušení finančních prostředků ISIS jako v Iráku. Tedy ty standartní, zahrnující finanční operace jako uvalování sankcí na celé organizace či jednotlivce. Zmrazování zahraničních účtů a odhalování dalších finančních toků ISIS. Vedení těchto operací, jako v Iráku, spadá hlavně pod U.S Department of Treasury, které úzce spolupracuje s agenturami jako FATF či GIFG. Zásadní rozdíl, je ale v rámci spolupráce na státní úrovni. Vzhledem k negativnímu vztahu mezi západními mocnostmi v čele s USA a vládou Bašára Al-Assada není možné využít místní finanční agentury podobně jako v Iráku. Je zde nutné podotknout, že například USA a mnoho států Evropské unie uvalilo již dříve na Sýrii nespočet sankcí. Ve většině případů spojených s bankovníctvím a dovozem a vývozem ropy. To nutí syrskou vládou nakupovat ropu či zemní plyn od ISIS, které okolo roku 2015 ovládá téměř všechna důležitá ropná pole v Sýrii. Druhým nástrojem jsou vojenské operace. A to, v podobě eliminace cílů s vysokou hodnotou tzv. *high value target*, které provádí SOF. Dále vzdušné údery proti finančním infrastrukturám ISIS jako jsou skrýše peněz či ropný průmysl (OIR Quaterly Report to The United States Congress 2015 Září: s. 57–65).

V květnu 2015 proběhl v Sýrii zátah amerických jednotek SOF za účelem dopadení Abu Sayyafa, který měl mít roli tzv. ropného ministra ISIS. Byla u něj nalezena podrobná dokumentace o operacích ISIS spojených s ropným průmyslem. Ty později sloužily ke spuštění rozsáhlé operace *Tidal Wave II* v prosinci téhož roku. Tato operace se zaměřovala na likvidaci ropného průmyslu ISIS v Iráku a Sýrii. Probíhala až do podzimu 2017 a od jejího začátku provedly koaliční síly na 4 000 vzdušných úderů proti ropným komplexům ISIS v Iráku a Sýrii. Více jak 50 % těchto úderů bylo provedeno na území Sýrie. V guvernorate Dayr Az Zawr se totiž nacházelo více jak 60% celkové produkce ropy, kterou

ISIS kontrolovala. Ke konci této operace bylo eliminováno téměř 90 % všech příjmů, které ISIS měla z ropy (Wasser et. Al 2021: s.204–219).

Zmíním zde ještě krátce operaci *Operation Point Blank*, kterou jsem již uvedl v návaznosti na financování ISIS v Iráku. Přesto, že se většina cílů v rámci této operace nacházela v Iráku, tak i v Sýrii došlo k řadě vzdušných úderů proti finančním strukturám ISIS. Jednalo se o přesun a úschovu hotovosti. Výhradně ve větších městech jak Raqqa a Deir Ez–Zur, ve kterých se nacházely banky kontrolované ISIS (Wasser et. Al 2021: s.228–230).

3.3 Vyhodnocení komparace protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii mezi lety 2014–2017

Nyní přejdu k finálnímu vyhodnocení komparace protiteroristických strategií USA v Iráku a v Sýrii mezi lety 2014–2017. K tomu využiji data z předešlých odstavců. Z těch je zřejmé, že USA spolu s koaličními partnery využívalo v Iráku a Sýrii podobné strategie. Nicméně jejich konkrétní aplikace se v obou případech lišila.

Celkově lze nalézt více důvodů proč se aplikace jednotlivých strategií v obou státech lišila. Jedním z těch hlavních je vnitrostátní politická situace. V Iráku se podařilo již začátkem operací proti ISIS navázat spolupráci s místní vládou a do jisté míry i stabilizovat politickou situaci uvnitř státu. To umožnilo USA společně s koalicí využití již existujících vojenských struktur v Iráku. Například navázání spojení s důležitými frakcemi v jednotlivých částech státu. Tím koalice získala hodnotné spojence, které mohla následně vycvičit a podpořit v rámci pozemních operací. Naproti tomu v Sýrii, probíhá občanská válka a v čele státu je autoritářský prezident. Celé území státu je navíc přerozděleno mezi jednotlivé frakce, které spolu válčí. Oproti Iráku se jedná o naprosto odlišnou situaci. I přes to, že se koalici podaří získat v Sýrii spojence, jedná se o místní kmeny a ozbrojené milice. Ty nejsou dostatečně početné a nemají tak dobrý výcvik jako vojenské struktury v Iráku. To se ostatně projeví například na počtu vojáků, kteří jsou úspěšně vycvičeni. V Iráku do roku 2017

bylo vycvičeno přes 100 000 vojáků. Kdežto v Sýrii to za stejné období bylo pouze 8 500. To souvisí s tím, že v pozdějších fázích se koalice v Sýrii více zaměřovala na dodávky zbraní těmto frakcím, než na jejich výcvik.

Politická situace však měla dopad i na vzdušné úderly prováděné v obou zemích. Jelikož v Iráku byla navázána plná spolupráce s vládou, bylo tak i možné efektivně kontrolovat a koordinovat vzdušný prostor. V Sýrii k žádné spolupráci s vládou nedošlo a ve vzdušném prostoru se mimo koaličních sil pohybovaly i vzdušné síly Ruska a syrské vlády. I přes neoficiální dohodu koalice a Ruska o bezpečnosti letového provozu v Sýrii, mohlo lehce dojít ke vzájemnému narušení letového prostoru. S tím souvisí i fakt, že koalice často neměla dostatečné informace o tom, kde jaká frakce v Sýrii operuje a snadno tak mohlo dojít k nechtěným vedlejším ztrátám. Toto se opět vztahuje na partnerské ozbrojené síly v Sýrii, které na rozdíl od těch v Iráku nebyly zběhlé v efektivním zpravodajství. To vyústilo v nedostatek informací o pozicích potenciálních cílů.

Další faktor, který měl dopad na aplikaci protiteroristických strategií byl styl, jakým ISIS operovalo v Iráku a Sýrii. Zde se, jako příklad nabízí právě financování ISIS. V Iráku se ISIS kromě těžby ropy zaměřovalo hlavně na převoz a ukrývání hotovosti. Zejména kvůli tomu, že ovládalo velká města, kde vybíralo daně a kontrolovalo dohromady až 80 bank. V Sýrii naopak ISIS ve velkém těžilo ropu. Jak jsem již zmiňoval až 60 % příjmů z ropného průmyslu mělo ISIS právě ze Sýrie. Z tohoto důvodu, se koalice při narušování financí ISIS zaměřovala v Iráku na úkryty hotovosti a v Sýrii na ropný průmysl. Koalice tak do značné míry své strategie i přizpůsobovala tomu, jak ISIS v jednotlivých státech funguje a operuje. Následující tabulka přehledně demonstruje, jak se lišily vybrané nástroje pro boj s ISIS v Iráku a Sýrii.

Tabulka č.3: Vyhodnocení komparace protiteroristických strategií USA v Iráku a Sýrii

Státy/strategie	Irák	Sýrie	Hodnocení
Vzdušné údery	Ofenzivní a defenzivní akce, podpora pozemních sil, likvidace cílů s vysokou prioritou – <i>Operation Point Blank</i> (skrýše peněz).	Ofenzivní a defenzivní akce, podpora pozemních sil, likvidace cílů s vysokou prioritou – <i>Operation Tidal Wave II.</i> (ropný průmysl).	V Iráku uskutečněno přes 11 245 vzdušných úderů do února 2017. V Sýrii uskutečněno cca 7 421 vzdušných úderů do stejného data.
Spolupráce, podpora a výcvik bezpečnostních sil	Výcvik jednotek ISF, policejních složek, protiteroristických jednotek, zpravodajců a Pešmergů a sunnitských kmenů Dodávky zbraní a munice.	Výcvik frakce SDF Dodávky zbraní, munice, jídla, pitné vody, léků a nástrojů pro budování infrastruktury.	V Iráku vycvičeno do roku 2017 přes 100 000 různorodých jednotek. V Sýrii vycvičeno do roku 2017 8 500 jednotek SDF.
Narušení financování ISIS	Zmrazování zahraničních účtů, uvalování sankcí, kontroly finančních toků a spolupráce s iráckými bankovními a finančními institucemi Ničení hotovostních zásob ISIS (<i>Operation Point Blank</i>)	Zmrazování zahraničních účtů, uvalování sankcí, kontroly finančních toků. Ničení ropného průmyslu ISIS (<i>Operation Tidal Wave II.</i>)	V Iráku zaměření zejména na skrýše peněz a banky kontrolované ISIS (V Iráku ISIS kontrolovalo přes 80 bank). V Sýrii zaměření především na rozsáhlý ropný průmysl pod kontrolou ISIS, který tvořil až 60 % zisků z ropy.

(Vlastní zpracování)

Závěr

Tato práce pojednávala o protiteroristických strategiích USA na Blízkém východě. Konkrétně o protiteroristických strategiích USA proti organizaci Islámský stát na území Iráku a Sýrie mezi lety 2014–2017. V tomto období spravovala tato teroristická organizace území o rozloze až 100 000km². Toho byla schopná díky své vojenské kapacitě a přístupu k velkému množství finančních prostředků. Situace začala být vážná, když ISIS v roce 2014 zabral velká města (Mosul, Raqqa) na území Iráku a Sýrie a začaly panovat obavy o její další expanzi. Tou dobou se začíná proti této organizaci angažovat USA, které mělo s bojem proti terorismu na Blízkém východě již zkušenosti. Prezident Barack Obama zformoval *Globální koalici pro porážku ISIS* a oznámil zahájení vojenské operace *Inherent Resolve* za účelem neutralizace a zničení teroristické organizace ISIS. Tím byl zahájen boj proti dosud nejsložitější a nejnebezpečnější teroristické organizaci.

Vzhledem k tomu, že v Iráku a Sýrii tou dobou panovala složitá politická situace, zvolil jsem si pro tuto práci následující výzkumnou otázku: „*Jakým způsobem se lišily protiteroristické strategie USA v Iráku a Sýrii s ohledem na politickou situaci v obou zemích?*“. S cílem odpovědět na tuto otázku jsem práci koncipoval jako komparativní případovou studii. Nejprve jsem vybral a zmapoval tři konkrétní protiteroristické strategie v Iráku a Sýrii. Ty jsem následně mezi sebou porovnal. Moje komparace dle výzkumné otázky ukázala data, která indikují, že politická situace v obou zemích měla skutečně dopad na aplikaci protiteroristických strategií.

V Iráku došlo na podzim roku 2014 k volbám, díky kterým se podařilo do jisté míry stabilizovat situaci a sestavit novou demokratickou vládu. Ta již zastupovala ve vládě všechny důležité irácké frakce. To se samozřejmě odrazilo na aplikaci a průběhu protiteroristických strategií. V Iráku se podařilo navázat pevné partnerství s místní vládou, což umožnilo hladší použití těchto strategií a jejich vládní podporu. Ta se projevila mimo jiné v rámci spolupráce při výcviku

jejich vlastních bezpečnostních sil. Stabilizace politické situace umožnila navázat partnerství s nestátními aktéry na území Iráku. Tím, že tito aktéři získali zastoupení ve vládě, byli ochotni se připojit k boji proti ISIS. USA tak získalo cenné partnery, se kterými disponovali velkou vojenskou silou. Současně, působení těchto aktérů limitovalo, do jaké míry může ISIS operovat a získávat podporu v rámci celého území Iráku. Celkově lze říci, že zlepšená politická situace v Iráku přispěla k lepší koordinaci a aplikaci protiteroristických strategií proti ISIS.

Na základě mé analýzy lze vyzdvihnout úspěch výcvikového programu pro irácké ozbrojené síly. V rámci tohoto programu se od roku 2014 do roku 2017 podařilo vycvičit až 100 000 jednotek různých typů. Jednalo se například o zpravodajce, protiteroristické jednotky či policejní složky. Jako další úspěch bych vyzdvihnul množství provedených vzdušných úderů. USA spolu s koalicí provedly v Iráku mezi lety 2014–2017 až 11 245 vzdušných úderů, které pomohly zastavit postup ISIS a podpořit pozemní síly v boji. V oblasti narušení financí pak mohu zmínit operaci *Point Blank*, během které se podařilo úspěšně zničit několik skrýšů peněz kontrolovaných ISIS.

Druhou zemí, která byla předmětem mé analýzy byla Sýrie. V té nebylo možné navázat partnerství s vládou, jelikož samotné USA ani její koaliční partneři jí mezinárodně neuznávají. Asadova vláda nekontrolovala celé území Sýrie, což umožňovalo ostatním frakcím volné působení téměř v celé části východní a severní Sýrii. Dalším problémem bylo angažování Ruska jako podpory Asadova režimu v boji s opozičními rebely. To často svým působením narušovalo koaliční vzdušné operace a jejich průběh. Co se týče spolupráce, muselo USA navázat partnerství s nestátními aktéry ochotnými bojovat proti ISIS. Ti ovšem nebyli zdaleka tak početní a připravení jako iráčtí spojenci. Dokazují to i data nasbíraná v rámci mé analýzy. Ta ukazují, že počet vycvičených jednotek od roku 2014 do roku 2017 byl pouze 8 500. Současně lze vidět, že zaměření USA nebylo čistě na výcvik, ale i na dodávky zdravotnických

potřeb, jídla a vody. Vzhledem k probíhající občanské válce byl nedostatek těchto komodit obecným problémem. Co se týče vzdušných úderů, těch bylo uskutečněno do roku 2017 cca 7 421, tedy skoro o 4 000 méně než v Iráku. To bylo pravděpodobně zapříčiněno nemožností efektivně využívat vzdušný prostor a špatnou kvalitou informací o potenciálních cílech. Co považuji za velmi úspěšné je operace *Tidal Wave II*. Tato vzdušná operace zaměřená na zničení ropného průmyslu ISIS neutralizovala hlavní místa produkce ropy v Sýrii. Díky této operaci se podařilo omezit až 90% veškeré ropy, kterou ISIS produkovalo.

I přes velké problémy, kterým USA čelilo v Iráku, ale zejména v Sýrii, se podařilo ISIS v roce 2017 téměř úplně teritoriálně porazit. Prezident Obama se na rozdíl od svého předchůdce chtěl vyvarovat nasazení většího počtu amerických ozbrojených sil proti terorismu. Místo toho mířil na koaliční spolupráci s mnoha státy v různých odvětvích pro boj s terorismem. Tato inovace se projevila jako velmi účinná a ukázala, že v boji proti globálnímu terorismu je zapotřebí spolupráce na úrovni mezinárodního společenství. Přesto lze Obamově administrativě vytknout určité věci. Například pozdní reakce na expanzi ISIS, o které se vědělo již v roce 2013. Nebo také o neucelenosti strategií vůči ISIS začátkem operací v roce 2014, kdy administrativa začala podnikat kroky bez jasného strategického plánu.

Nakonec prezident Donald Trump dokončil to, co Obama začal a ISIS definitivně teritoriálně porazil v roce 2019. V současné době má ISIS v Iráku a Sýrii jen malý vliv. Nicméně stále se můžeme pravidelně setkat se zprávami, jak přeživší buňky ISIS útočí na vládní jednotky v Sýrii či Iráku. Jedná se však o malé skupiny, které v současné době nemají dostatečný potenciál stát se stejnou hrozbou jako v roce 2014. Přesto Blízký východ byl a bude náchylný pro vznik teroristických hnutí a podmínky, které v něm často panují jim poskytují ideální prostředí pro uskutečnění jejich operací.

Seznam zdrojů

Ambrozik, Caitlin (2019). Countering Violent Extremism Globally: A New Global CVE Dataset. *Perspectives on Terrorism*, vol. 13, no. 5, s. 102–111.

Armborst, Andreas (2010). Modelling Terrorism and Political Violence. *International Relations*, vol. 24, no. 2, s. 414–432.

Ashour, Omar (2021). *How ISIS Fight: Military Tactics in Iraq, Syria, Libya and Egypt* (Edinburgh: Edinburgh University Press).

Auger, Vincent (2020). Right-Wing Terror: A Fifth Global Wave?. *Perspectives on Terrorism*, vol. 14, no. 3, s. 87–97.

BBC News (2018) *Islamic State and the crisis in Iraq and Syria in maps*. Online: 28. 3. 2018 (Citace: 5.4.2024).
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034>

Bird, Juliette (2015). NATO's Role in Counter-Terrorism. *Perspectives on Terrorism*, vol. 9, no. 2, s. 61–70.

Brooks, Stefan (2022). Islamic State The. In: Rudolph, Joseph – Lahneman, William a kol., *Combating terrorism in the 21st century* (Santa Barbara: ABC–CLIO), s. 203–208.

Burke, Paul (2021). Iraq. In: Burke, P. – Elnakhala, D. – Miller, S., *Global Jihadist Terrorism* (Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited), s. 133–166.

Byman, Daniel (2019). Academic and Policy Perspective on Countering Terrorism. In: Chenoweth, E. – English, R. – Gofas, A. – Kalyvas, S., *The Oxford Handbook of Terrorism* (Oxford: Oxford University Press), s. 623–701.

Central Intelligence Agency (2023). *Intelligence Definitions*. Online: 15.6.2004
(Citace:28.12.2023).

<https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP91M00696R000200050015-4.pdf>

Combat Joint Task Force – Operation Inherent Resolve (2024). *CJTF–OIR Campaign Design*. Online: nedatováno (Citace:2.3.2024).

<https://www.inherentresolve.mil/campaign/>

Combat Joint Task Force – Operation Inherent Resolve (2024). *CJTF– OIR History*. Online: nedatováno (Citace:28.2.2024).

https://www.inherentresolve.mil/Portals/14/Templates/CJTF-OIR_History_2022x2023.pdf?ver=loCPXSjRAQ0sh7YWmj0w5g%3d%3d×tamp=1666008946908

Farrow, Alexander (2016). Drone Warfare as Military Instrument of Counterterrorism Strategy. *Air & Space Journal Journal En Español*, vol. 28, s. 4–12.

Feely, Kevin (2022). Counterterrorism and the Obama Administration. In: Rudolph, Joseph – Lahneman, William a kol., *Combating terrorism in the 21st century* (Santa Barbara: ABC–CLIO), s. 71–76.

Financial Action Task Force (2023). *Methods and Trends*. Online: nedatováno (Citace: 5.1.2024). <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/methods-and-trends.html>, 5.1.2024

Fine, Glenn (2016). Lead Inspector General for Operation Inherent Resolve Quarterly Report to the United States Congress March 31. *Department of Defense Office of Inspector General*. Online: 6.5.2016 (Citace: 25.3.2024). https://media.defense.gov/2017/Apr/13/2001732247/-1/-1/1/FY2016_LIG_OCO_OIR_Q2_REPORT_MAR20164.PDF

Fine, Glenn (2016). Lead Inspector General for Operation Inherent Resolve | Quarterly Report to the United States Congress October 1, 2015 – December 31, 2015. *Department of Defense Office of Inspector General*. Online: 16.2.2016 (Citace: 24.3.2024). https://media.defense.gov/2017/Apr/13/2001732246/-1/-1/1/FY2016_LIG_OCO_OIR_Q1_REPORT_DEC2015.PDF

Fine, Glenn (2017). Lead Inspector General for Operation Inherent Resolve | Quarterly Report to the United States Congress July 1, 2017 - September 30, 2017. *Department of Defense Office of Inspector General*. Online: 3.11.2017 (Citace: 28.3.2024). https://media.defense.gov/2018/Jan/09/2001864247/-1/-1/1/2017_LIG_OCO_OIR_Q4_092017_3_508.PDF

Forest, James (2007). *Countering Terrorism and Insurgency in the 21st Century* (London: Praeger Security International).

Ganor, Boaz (2005). *The Counter-Terrorism Puzzle* (London: Routledge).

Gerges, Fawaz (2016). *A History ISIS* (Princeton & Oxfordshire: Princeton University Press).

Global coalition (2024). *Our Mission*. Online: nedatováno (Citace: 23.3.2024). <https://theglobalcoalition.org/en/mission/>

Gunaratna, Rohan (2016). Global Terrorism in 2016. *Revista UNISCI/ UNISCI Journal*, no. 40, s. 133–138.

Gunduz, Ihsan (2017). The Islamic State of Iraq and al-Sham and Its Urban Tactics. *Foreing Military Studies Office*. s. 1–16.

Gustafsson, Victoria – Keck, David (2022). September 11, 2001, Attack on America. In. Rudolph, Joseph – Lahneman, William a kol., *Combating terrorism in the 21st century* (Santa Barbara: ABC-CLIO), s. 272–276.

Hoffman, Bruce (2006). *Inside Terrorism* (New York: Columbia University Press).

Ibanez, Luis (2009). *Logika terorismu* (Praha: Academia)

Jacoby, Tim (2023). Operation Inherent Resolve and “Exposing the True Nature” of the Islamic State. *Studies in Conflict & Terrorism*, s. 1–24.

Jones, Seth – Dobbins, James – Byman, Daniel eds. (2017). *Rolling Back the Islamic State*. (Santa Monica: RAND Corporation).

Kilcullen, David (2016). *BLOOD YEAR: The Unraveling of Western Counterterrorism* (Oxford: Oxford University Press).

Lahneman, William (2022). Counterterrorism and the George W. Bush Administration. In. Rudolph, Joseph – Lahneman, William a kol., *Combating terrorism in the 21st century* (Santa Barbara: ABC-CLIO), s. 66–71.

Leffler, Melvyn (2011). 9/11 in Retrospect: George W. Bush's Grand Strategy, Reconsidered. *Foreign Affairs*, vol. 90, no. 5, s. 33–44.

McInnis, Kathleen (2016). *Coalition Contributions to Countering the Islamic State*. *Congressional Research Service* s. 1–13.

Miklaszewski, Jim – Siemaszko, Corky (2016). *Millions in ISIS Cash Destroyed in U.S. Airstrike*. Online: 1. 1. 2016 (Citace: 18.3.2024). <https://www.nbcnews.com/storyline/isis-terror/millions-isis-cash-destroyed-u-s-airstrike-n494261>

Mills, Claire (2017). ISIS/Daesh: the military response in Iraq and Syria. *House of Commons* 8. 3. 2017, s. 2–65.

Muir, Jim (2014). *Iraq president asks Abadi to succeed PM Nouri Maliki*. Online: 11.8.2014 (Citace: 10.3.2024). <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-28739975>

Mullins, Sam (2013). Social Network Analysis and Counter-Terrorism: Measures of Centrality as an Investigative Tool. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, vol. 5, no. 2, s. 115–136.

Mumford, Andrew (2021). *The West's War Against Islamic State* (London: I.B. Tauris).

National Counterterrorism Center (2023). *Overview*. Online: nedatováno (Citace: 10.1.2024). <https://www.dni.gov/index.php/nctc-what-we-do/overview>

Office of the Director of National Intelligence (2004). *INTELLIGENCE REFORM AND TERRORISM PREVENTION ACT OF 2004*. Online: 7.12.2004 (Citace: 15.1.2024).
<https://www.dni.gov/index.php/ic-legal-reference-book/intelligence-reform-and-terrorism-prevention-act-of-2004>

Paasche, Till – Foxx, John – Murray, Shaun (2022). *America's War in Syria: Fighting with Kurdish Anti-ISIS Forces* (Oxford: CASEMATE PUBLISHERS).

Pillar, Paul (2001). The Instruments of Counterterrorism. *U.S Foreign Policy Agenda*, vol. 6, no. 3, s. 10–13.

Rapoport, D. C. (2004). The Four Waves of Modern Terrorism. In: Cronin, A. K. – Ludes, J. M. (eds.), *Attacking Terrorism: Elements of Grand Strategy* (Washington, D.C.: Georgetown University Press), s. 46–73.

Robillard, Michael (2021). Syria. In: Burke, P. – Elnakhala, D. – Miller, S., *Global Jihadist Terrorism* (Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited), s.167–187.

Rymer, Jon (2015). Lead Inspector General for Overseas Contingency Operations Operation Inherent Resolve Quarterly Report to the United States Congress April 1, 2015 - June 30, 2015. *Department of Defense Office of Inspector General*. Online: 24. 8. 2015 (Citace: 25.3.2024).
https://media.defense.gov/2017/Apr/13/2001732255/-1/-1/1/LIG_OCO_OIR_PUBLIC_8192015.PDF

Rymer, Jon (2015a). Lead Inspector General for Operation Inherent Resolve | Quarterly Report and Biannual Report to the United States Congress December 17, 2014 to March 31, 2015. *Department of Defense Office of Inspector General*.

Online: 30. 3. 2015 (Citace:16.3.2024).
<https://www.dodig.mil/reports.html/Article/1150803/lead-inspector-general-for-operation-inherent-resolve-quarterly-report-and-bian/>

Rymer, Jon (2015b). Lead Inspector General for Operation Inherent Resolve | Quarterly and Biannual Report to the United States Congress September 30, 2015. *Department of Defense Office of Inspector General*. Online: 25. 11. 2015 (Citace: 25.3.2024).
https://media.defense.gov/2017/Apr/13/2001732266/-1/-1/1/FY2015_LIG_OCO_OIR_Q4_REPORT_OCT-2015.PDF

Shemella, Paul (2011). *Fighting Back: What Governments Can Do About Terrorism* (Stanford: Stanford University Press).

Schmid, Alexander (2011). *Routledge Handbook of Terrorism Research* (London: Routledge).

Silke, Andrew (2011). *The Psychology of Counter-Terrorism* (Abingdon: Routledge).

Smith, Ben – Mills, Claire – Page, Rob (2014). Iraq, Syria and ISIS – Recent developments. *House of Commons Library* 25. 9. 2014, s. 2–32.

Smolík, Josef (2020). *Psychologie terorismu a radikalizace: Jak se z beránek stávají vlci* (Brno: Mendelova Univerzita).

U.S CENTOM (2023). *U.S Central Command Priorities*. Online: nedatováno (Citace:6.1.2024).
<https://www.centcom.mil/ABOUT-US/COMMAND-PRIORITIES/>

U.S Department of Justice (2001). *The USA PATRIOT Act: Preserving Life and Liberty*. Online 25.10.2001 (Citace: 5.1.2024).
https://www.justice.gov/archive/ll/what_is_the_patriot_act.pdf

U.S Department of State (2023). *Antiterrorism Assistance Program*. Online: nedatováno (Citace: 5.1.2024).
<https://www.state.gov/antiterrorism-assistance-program/>

U.S. Department of State (2001). *Executive Order 13224*. Online: 23.9.2001 (Citace: 28.12.2024). <https://www.state.gov/executive-order-13224/>

U.S. General Accounting Office (2003). *Interagency Framework and Agency Programs to Address the Overseas Threat*. Online: 23.5.2003 (Citace: 5.4.2024).
<https://www.gao.gov/assets/a157449.html>

United Nations Security Council (2015). *Resolution 2254*. Online: 18. 12. 2015 (Citace: 10.3.2024).
https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2254.pdf

Wasser, Becca – Pettyjohn, Stacie – Martini, Jeffrey eds. (2021). *The Air War Against the Islamic State: The Role of Airpower in Operation Inherent Resolve*. (Santa Monica: RAND Corporation).

Resumé

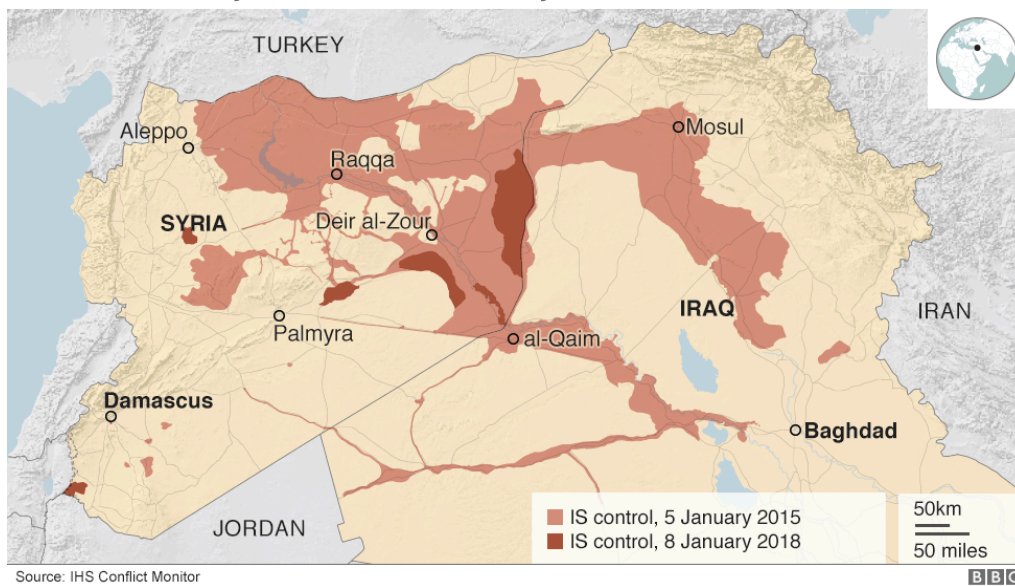
This work deals with US counter-terrorism strategies. Specifically, us counterterrorism strategies in Iraq and Syria between 2014–2017. During this period, the Islamic State terrorist group controlled huge holdings in the territory of both countries. This work thus focuses on us counterterrorism strategies used against this terrorist organization.

The theoretical part of my work is focused on working with the concepts of terrorism and counter-terrorism, which are crucial for the advancement of the analytical part of my work. The beginning of my analysis section focuses in particular on the fight against terrorism under the auspices of President G.W.'s administration. Bush and President Obama. This section is supplemented by the characteristics of the Islamic State terrorist group.

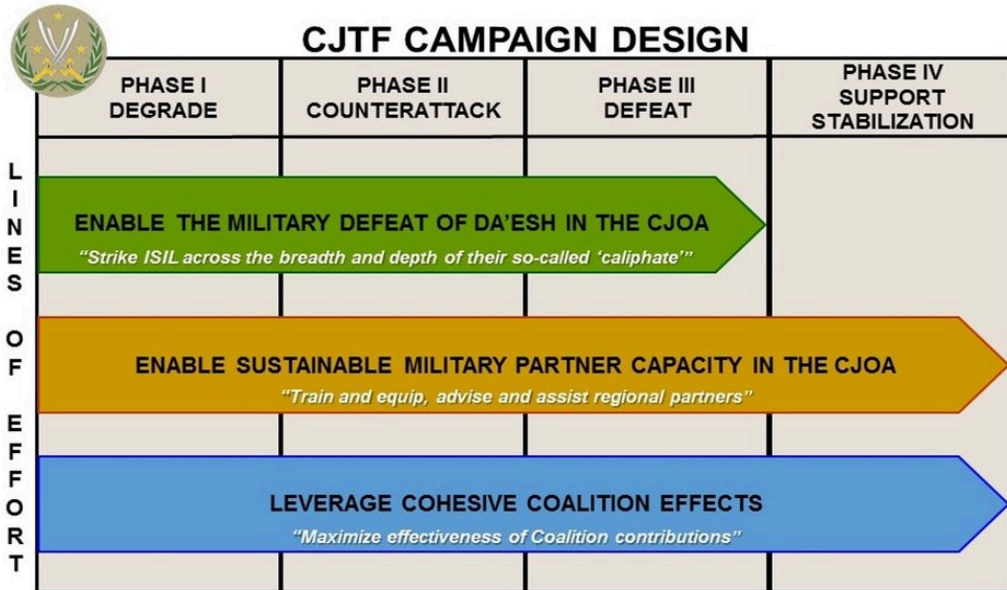
Subsequently, the work moves to map the specific US counter–terrorism strategies used against the Islamic State in Iraq and Syria in 2014–2017. These are then compared with each other and the main differences in the application of the different counter-terrorism strategies used in I are laid out On the basis of a comparative assessment, this work offers an answer to the question "whether the national political situation in both countries had an impact on the course of counter-terrorism strategies.

Přílohy

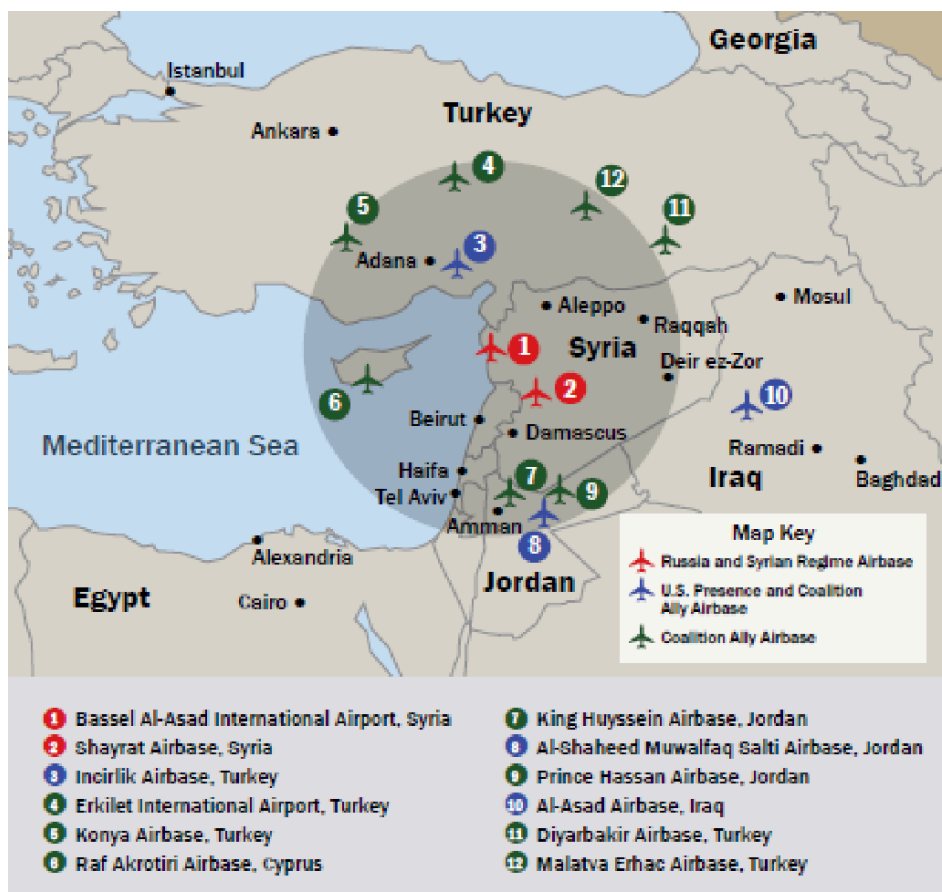
How much territory IS has lost since January 2015

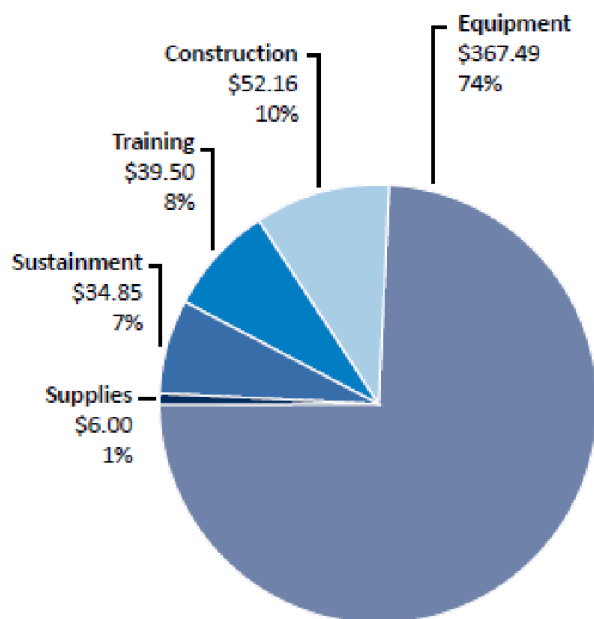
Příloha č. 1: Podoba území ISIS v Iráku a Sýrii v roce 2015 až 2018
(Převzato z BBC News 2018)

Příloha č. 2: Schéma *Combat Joint Task Force* pro operaci *Inherent Resolve*
 (převzato z *Combat Joint Task Force – Operation Inherent Resolve*)

Příloha č.3: Přehled leteckých základen koaličních a syrských vzdušných sil (černý kruh představuje rozsah systému ruské protiletecké obrany SA-400 SAM). (převzato z Lead Inspector General – Quaterly Report to Congress 2016).

Příloha č.4: Financování partnerských ozbrojených sil v Sýrii pro rok 2015 (převzat to z Lead Inspector General – Quaterly Report to Congress 2015).